

Kirkens Undervisning

tidsskrift for medarbejdere

nr. 1 1989

KIRKENS DÅBSGAVE

Idékatalog, marts 1989

KIRKENS DÅBSGAVE består af et idékatalog, der sendes gratis ud til alle menighedsråd via landets præster. I dette idékatalog er samlet et udvalg af udgivelser, der vil være velegnede som en gave fra den lokale kirke til dåbsbørn og deres familier som en hjælp, støtte og vejledning til den kristne oplæring i hjemmene. Udgivelserne er udvalgt, så de henvender sig til en aldersgruppe fra 0-6 år og deres familier.

Hver udgivelse er kommenteret og placeret i en prisgruppe. Menighedsrådgighedsråd og præster, der ønsker at give dåbsbørn en boggave, bliver gennem idékataloget orienteret om hvilke udgivelser, der foreligger netop nu, hvilket prislæg de ligger i, og af hvilken art de er. Man vil således kunne komme ret langt i sin planlægning og sit valg blot ved at have idékataloget KIRKENS DÅBSGAVE ved hånden.

Nogle vil måske kunne finde andre anvendelsesmuligheder for Idékataloget KIRKENS DÅBSGAVE. Ved dåbsamtaler kan der være forældre, der ønsker orientering om, hvad der findes af børnebibler og anden litteratur til hjemmets dåbsoplæring. Man kunne endvidere lægge nogle eksempler frem i kirkens våbenhus samt i præstens eller kordegnens venteværelse.

Evangelisk Pædagogisk Samvirke håber, at der som en følgevirkning af udsendelsen af idékataloget KIRKENS DÅBSGAVE vil ske det, at forlagene i almindelighed vil blive opmærksomme på det behov, der er for lødigt og godt materiale til brug for den kristne oplæring i hjemmet.

Abonnenter på Kirkens Undervisning kan rekvirere Idékataloget KIRKENS DÅBSGAVE gratis ved skriftlig henvendelse til Materialecentralen, Frederiksberg Allé 10 A. 1820 Frederiksberg C.

REDAKTIONELT

Nærværende nr.1/89 af Kirkens Undervisning er et temanummer i tilknytning til et initiativ, som Evangelisk Pædagogisk Samvirke netop i dette forår realiserer via Materialecentralen under navnet KIRKENS DÅBSGAVE. De artikler, der bringes først i bladet, skal ses som inspiration for den lokale menighed til at overveje initiativer, der kan støtte hjemmene med dåbsoplæringen.

Indhold:

Forsidebilledet: l'Automne ou Nazareth af Georges Rouault, malet i 1948. Maleriet hænger på Vatikanmuseet.	
Hvilken bibelbog skal vi forære dåbsfamilier?	3
Sådan gør vi for at holde kontakt til dåbsfamilier	5
Nye bøger og materialer	6
Spørg os ud om tro og dåb – et forældrehæfte, indlæg	1-16

ET FORÆLDREHÆFTE

Samtidig med udgivelsen af idékataloget har Materialecentralen udgivet et forældrehæfte, der tager fat på de mange problemer og spørgsmål, forældre med børn fra 0-10 år ofte går alene med.

Forældrehæftet har titlen »SPØRG OS UD OM TRO OG DÅB« og indeholder artikler, som vi mener i høj grad vil interessere dette blads læsekreds, derfor bringes forældrehæftet i sin helhed som et indlæg i bladet.

Forældrehæftet kan købes som selvstændig udgivelse på Materialecentralen for kr. 25,-.

- f.eks. til udlevering blandt børneklubbers forældre,
- til forældre, der kommer til familiegudstjenester,
- til udlevering i forbindelse med barnedåb.
- eller til brug ved aftener hvor man samler dåbsforældre til undervisning eller samtale om dåben og dåbsoplæringen.

KIRKENS UNDERVISNING

– et tidsskrift for medarbejdere

Du står med nummer 1/89 i hånden

– få resten af 1989 for kun kr. 65,-

4 gange årligt

Abonnement pr. år kr. 100,-

Ved 6 eller flere abonnementer

til samme adresse kun kr. 85,-

Abonnement og ekspedition:

Evangelisk Pædagogisk Samvirke

Materialecentralen

Frederiksberg Allé 10A

1820 Frederiksberg C.

Ja tak, jeg vil gerne have Kirkens Undervisning i 1989, numrene 2-4 for kun kr. 65,-

Klip ud og send ind eller kopier og send ind.

Navn _____

Adresse _____

Postnr. _____ By _____

Hvilken bibelbog skal vi forære dåbsfamilier?

ved Edith Aller,

menighedsrådsformand i Hjørring og formand for Det danske Bibelselskabs børne- og ungdomsudvalg.

Det bliver mere og mere almindeligt, at menighedsråd forærer sognets dåbsbørn og deres familie en bibelbog i anledning af dåben. Det skal uden tvivl ses som en konsekvens af dåbsbefalingens dobbeltbud: Døb dem og lær dem . . .

Da den valgte bog er sognets gave til familien, er det vigtigt, at bogen er udtryk for en holdning, som sognets valgte menighedsråd føler, det kan stå inde for.

Det er derfor en god idé at afsætte god tid, ja måske det meste af et menighedsrådsmøde, til at undersøge de foreliggende bibelbøger og vælge den, man synes bedst om. Alle bøgerne kan lånes på (børne-)biblioteket eller på Materialecentralen, og man kan så kopiere nogle sider af hver til alle som baggrund for drøftelsen. Det kan også være en hjælp at bede en særlig kyndig, præsten eller en kristendoms lærer fra skolen, om at forestå arbejdet. Inden man beslutter sig, er det klogt at gøre sig klart, om man ønsker en bog *til barnet*, når det bliver gammelt nok til at se og senere læse i bøger, eller om man ønsker en bog *til forældrene nu* og til senere brug for barnet.

Og så til selve bøgerne. De ting, man særligt skal se på, kan stilles op i fem punkter:

1. Hvordan er stoffet til bogen valgt ud?

Ingen børnebibel eller bibelhistorie har plads til alt. Hvilke tekster er taget med og hvilke er udeladt? Har princippet været at gengive Bibelen med de modsætninger, den rummer, eller

er der foretaget en udvælgelse med slagside, så f.eks. især de meget »moraliske« tekster er kommet med?

2. Hvordan er bogen bygget op?

Er stoffet ordnet på samme måde som i Bibelen eller på anden måde? Er de fire evangelier taget med hver for sig, eller er de samordnet? Gives der oplysninger og forklaringer, og er de til at forstå?

3. Hvordan er fortælleformen?

Er teksten en direkte gengivelse af Bibelens tekst, eller er der tale om en genfortælling? I sidste tilfælde: Er genfortællingen loyal over for bibelteksten? Det sidste prøves bedst ved at læse en enkelt beretning i Bibelen selv og derefter læse den i bibelhistorien.

4. Hvordan er bogens sprogbrug?

Hvis det er en bibelhistorie: Bevares Bibelens saft og kraft? Taler bogen til børnene eller taler den *ned* til dem? Prædiker den evt. i stedet for at fortælle?

5. Hvordan er bogens ydre?

Er papirkvalitet og indbinding holdbare? Er illustrationerne sobre og tiltalende for børn? Ofte afgør en bogs ydre alene, hvilken bog man vælger – og det er forklart, for selv om de nævnte ydre ting er vigtige, er det selve ordene og det, der står i dem, der er det vigtigste.

Hvad er der så at vælge imellem? Som jeg ser det, kan der især blive tale om to »børnebibler« og en to-bind bibelhistorie.

1. Min første billedbibel

1. Det gamle Testamente.
Materialecentralen 1988.

2. Det nye Testamente.
Materialecentralen 1989.

Bogen, der oprindeligt er fransk, må kaldes en børnebibel, idet den rummer udvalgte bibeltekster, altså ikke genfortællinger. Teksterne er bearbejdet, så de er enkelt muligt samtidig med, at bibelsproget og den enkelte beretnings røde tråd er bevaret.

Fra »Min første billedbibel«, 1. Det gamle Testamente
Materialecentralen 1988
Illustreret af Letizia Galli

Bogen sigter på de mindste, fra to-tre år, og udvalget af bibeltekster er foretaget med henblik på dem. Man kan dog spørge sig, om det er rigtigt at medtage fortællingen om Abraham, der vil ofre sin søn, for så små børn. Fra Det nye Testamente er medtaget centrale dele af evangelierne samt pinse-fortællingen.

Bag i bogen er nogle af de anvendte tekster trykt i fuldt omfang, og der er en liste over, hvor de øvrige kan findes i Bibelen.

Bogen er læservenligt trykt, dens illustrationer er enkle og naivistiske, men dejlige i deres reliefagtige virkning. Hver tegning understreger desuden et enkelt, centralt begreb i den beretning, den illustrerer, en god hjælp til barnets forståelse.

Bogen er først og fremmest en billed- og samtalebog, og den kræver en del af forældrene, der uden tvivl vil skulle svare på mange spørgsmål fra et dybt interesseret barn.

2. Bibelen for børn og unge

Det danske Bibelselskab 1987.

Denne bog er en *børnebibel*; rummer altså udvalgte tekster fra Bibelen selv. Teksterne fra Det gamle Testamente bringes i Bibelselskabets nye prøveoversættelse, teksterne fra Det nye Testamente bringes i Seidelinernes oversættelse.

Der er tale om et udvalg, der tilstræber at gengive alle sider af Bibelen. Hvor det er skønnet nødvendigt, er der tilføjet resumerende tekster til at formidle overgangen fra den ene fortælling til den næste. Disse overgangstekster er sat med kursiv, så man ikke er i tvivl om, hvad der er hvad.

De fire evangelier er samordnet, men det er angivet, hvilket evangelium den enkelte beretning er taget fra, ligesom der bagi er en udførlig liste over, hvor de enkelte tekster findes i Bibelen.

Også denne bog er læservenligt trykt. Dens illustrationer, der er udført som papirklip af Anita Behrendt, er usentimentale og »moderne« i stregen, støttende uden at tage noget fra teksten.

Bogen vil i første omgang være en gave til forældrene. Den kan læses op for barnet fra omkr. 7 års alderen, og det kan læse den selv, når det bliver 10-12 år.

Jesus hos Martha og Maria

Engang på deres vandring kom Jesus til en landsby, hvor en kvinde, der hed Martha, bad ham indersfor i sit hjem. Martha havde en søster, der hed Maria; hun satte sig på gulvet foran Herren og lyttede til hans Ord. Men Martha havde ingen ro på sig, for hun ville sørge for gæsterne. Hun stillede sig foran Jesus og sagde: »Herre, synes du slet ikke, det gør noget, at min søster overlader til mig at sørge for det hele? Sig dog til hende, at hun skal hjælpe mig!« Men Herren sagde: »Martha, Martha, du har mange bekymringer og gør dig ulejlighed med mange ting. Kun ét er der brug for. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tages fra hende.«

3. Anna Sophie Seidelin genfortæller Det gamle Testamente Sesam 1982

Anna Sophie Seidelin genfortæller Det nye Testamente Sesam 1985

Disse bøger er en let ændret udgave af den meget udbredte Ungdommens (senere Hjemmenes) Billedbibel af samme forfatter.

Anna Sophie Seidelin behøver ingen præsentation. Hun ser Bibelen som den bog, der bruges ved kirkens gudstjenester, men som hun skriver: Tiden går, og meget i den trænger til forklaring. De forklaringer giver hun så, mens hun genfortæller.

Bind 1 indledes med en kort beretning om Bibelens tilblivelse og en oversigt over og tidsangivelse for dens skrifter. Bag i begge bind findes en liste over, hvor de anvendte tekster er taget fra i Bibelen.

Mens Det gamle Testamente fortælles i »kronologisk orden«, begynder Det nye Testamente –, efter en kort indledning om landet og menneskene – med Jesus' opstandelse, et genialt greb. Herefter kan hun så fortælle om tiden efter Jesus' død, om de første menigheder og om de skrifter, der bliver til dér, dem, der senere bliver til Det nye Testamente.

Anna Sophie Seidelins bibelhistorie er klart en troens bog. Som der står: *Vi ved ikke, hvorfor Gud har valgt denne tid til at gribe ind. Men vi er sendt for at forkynde over hele verden, at det er sket.*

De to bind udgør tilsammen en meget grundig, dybt engageret og derfor engagerende genfortælling af Bibelen. Bogens første udgave blev skrevet for konfirmander, og så gammel skal man nok også være for at kunne have virkelig glæde af den.

Desværre er den trykt med meget lille skrift, formodentlig for at den ikke skal blive for dyr. Den er illustreret med gode tegninger i sort-hvidt af Thormod Kidde.

Fra »Bibelen for Børn og unge«
Det danske Bibelselskab 1987
Illustreret af Anita Behrendt

Da var alder æstimeret på galgelystet

Kristus er opstanden

Manden, som ingenting havde gjort

Dagen før Påske ca. år 30 var der stor stimmel på galgebakken uden for Jerusalem. Tre forbrydere skulle hænges – der foregik dengang ved korsfæstelse – og henrettelser trækker altid publikum. Men den dag var der usædvanlig mange mennesker ude. Byen var fuld af tilreisende i anledning af Påsken, og desuden var der sensation omkring den ene af de tre dømte.

Fra »Anna Sophie Seidelin genfortæller Det nye Testamente«, Sesam 1985
Illustreret af Thormod Kidde

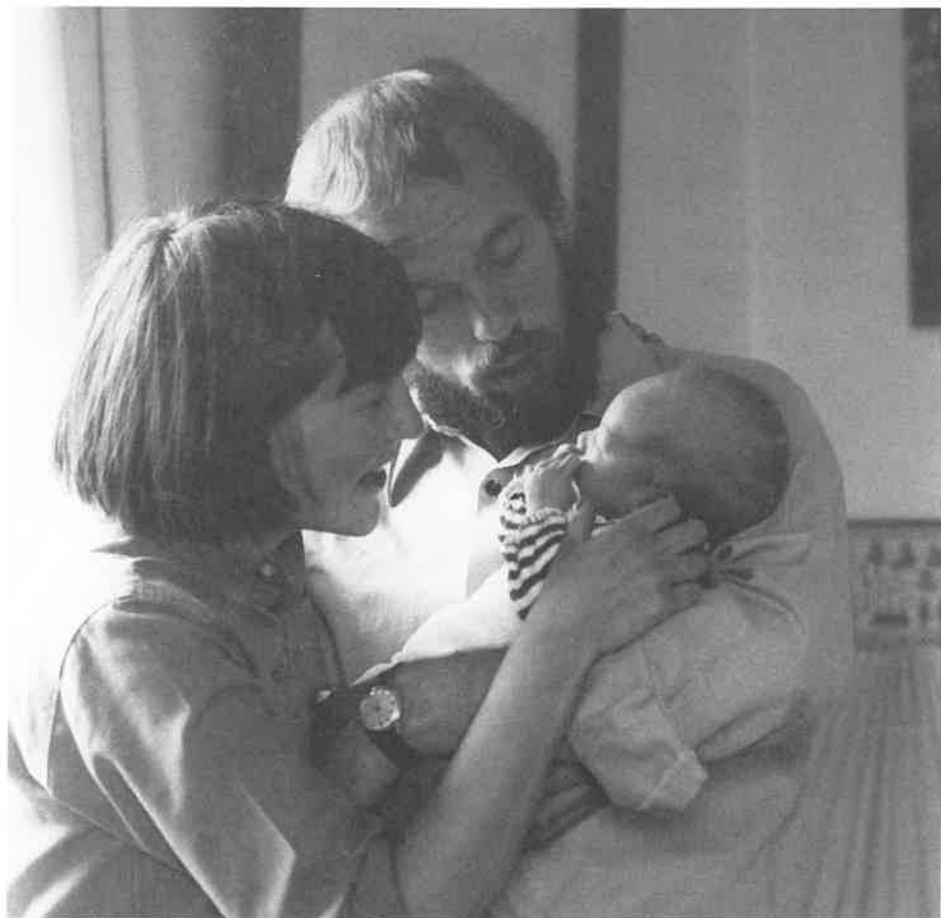
Skal man kun vælge én af de tre bøger, er det svært, og man må overveje grundigt, hvad man vil med gaven, for man kan ikke nå det hele med en enkelt af bøgerne.

Lad mig derfor slutte med et ønske: Gid alle menighedsråd i det ganske land ville finde pengene til at forære dåbsbarnet »Min første billedbibel«, skolebarnet (som hilsen fra kirken den første skoledag), Bibelen for børn og unge og konfirmanden Anna Sophie Seidelins to-bindes bibelhistorie. De to første især til forældrenes fortælling og oplæsning, den sidste især til konfirmandens eget brug ved konfirmandundervisningen. Så ville børnene og de unge være virkelig godt udstyret! Føj så dertil en brudebibel...

Danskerne møder først og fremmest deres kirke ved de store begivenheder i deres liv. Der må kirken også møde dem, gerne med en virkelig god gave.

Døbt i Jesu navn

ved højskoleforstander
Henning Nørhøj, Rønde

Hvorfor har vi fundet på at lade de små børn døbe? Det skyldes ikke blot, at det nyfødte barn skal have navn. For det kan ske uafhængig af dåben. Ifølge vores lovgivning skal alle børn have et navn senest seks måneder efter fødslen. Loven forlanger altså ikke, at børn skal døbes, men at alle børn skal navngives.

I Det nye Testamente er det ikke klart angivet, at den kristne dåb er en barnedåb. Mange af de første kristne blev sikkert døbt som voksne. Men vi kan sige, at den kristne dåb efter sit væsen netop er *barnedåb*. Det finder vi tydeligt udtryk for i de ord fra Markus-evangeliet, som netop læses ved dåben i vores kirke:

»Lad de små børn komme til mig; dem må I ikke hindre; thi Guds rige hører sådanne til. Sandelig siger jeg jer: den, der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, han kommer slet ikke ind i det.« (Markusevangeliet, kap. 10, 13-16)

Jesu ord i denne tekst fortæller os, at han anser børn for at være netop dem, der bedst »forstår« at tage imod Guds rige. Dvs. børnene er netop dem, som ureflekteret kan tage imod livet som en gave uden at opfatte det som en retthet. Med denne opfattelse satte

Jesus sig ud over nogle grænser, der ellers var gældende i hans samtid. Børn var på Jesu tid ikke opfattet som »rigtige« mennesker. Det var man først som voksen. Derfor ville disciplene da også jage de mødre væk, der kom til Jesus med deres børn for at han skulle velsigne dem. Men Jesus griber altså ind og henvender sig til børnene, taler med dem og velsigner dem. De hører ham til.

Når der holdes dåb i kirken, så er det netop for at *forkynde* dette.

Når barnet får navn, bliver det dermed sagt, at barnet dels har fået sit eget navn, nemlig fornavnet, men også at det tilhører en bestemt familie, hvilket angives ved efternavnet. Det kan som sagt ske uden dåb. Men når barnet bæres til døbefonten, siger præsten, idet han tre gange kommer vand over barnets hoved: »Jeg døber dig i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn«. Det vil da sige, at barnet nu hører den Gud til, som har givet sig til kende som skaberen, som Jesus fra Nazareth og som Helligånd, troens og kærlighedens kraft. Ved dåben forkyndes det, at barnet fra nu af er med i det fællesskab, der har Jesus som sit midtpunkt. Barnet er fra nu med i det fællesskab, som kan leve i håb om

Gudsrigets komme. Det fællesskab er kirken.

Dåben er uløseligt knyttet til Jesu lidelse, død og opstandelse. Jesus forstod selv sin lidelse og død som en dåb. Derfor er det at blive døbt ikke en religiøs ceremoni slet og ret, men det er indgangen til en helt ny eksistens. Gennem sin lidelse og død har Jesus givet grundlaget for den kristne dåb. Når kirken derfor døber, så bygger den altså ikke på et enkelt og spinkelt skriftsted, men dåbshandlingen grunder sig simpelthen på den begivenhed, som er det bærende i den kristne tro: Jesu død og opstandelse. Da Jesus opstod sejrede livet over døden, kærligheden over ondskaben. Men vejen til livet går netop gennem undergangen. Og den, der lader sig døbe, forenes med ham, som døde og opstod – ved dåb i hans navn.

Dåben er et billede – og samtidig mere end et billede. Selve dåbshandlingen symboliserer, at nyt liv kan blive til gennem undergang, men samtidig forkyndes den virkelighed, som er indeholdt i budskabet om Jesu død og opstandelse. Dåben bliver derved også en stadig tilskyndelse og opfordring til at leve menneskelivet på dette grundlag. Det kan også siges sådan, at den,

der døbes, skifter herre. Den døpte er nemlig frigjort fra alle destruktive magter og kræfter i denne verden, alt hvad der ødelægger mennesket og dets liv. Det har nu fået en anden herre, Kristus; og det betyder, at den døpte kan leve dette liv i *frihed*. Mennesket skal ikke mere leve under en anonym eller navnløs skæbne, men det får lov til at tilhøre den Gud, som har givet sig til kende i Jesus.

Det nyfødte barn kan ingenting. Men alligevel kan det én ting – det kan være elsket. Dåben er et udtryk for den kærlighed, der kommer før alt andet, at kærligheden er gældende for barnet fra dets allerførste begyndelse – før det begynder at handle, ville og forstå, før det begynder at udvikle sig. Som kærlighedens lys var det første ved skabelsen – sådan er kærlighedens lys også det første ved menneskets begyndelse. Det andet skriftsted, som siges ved dåben er: »Se, jeg er med jer alle dage, indtil verdens ende«. Det er

igen Jesus, der taler. Og hvad han siger er, at vi ikke skal være bange for at leve, for alt er holdt sammen af ham, vor fremtid – både livet og døden – er omsluttet af hans omsorg. Alt dette er hvad dåben forkynder.

Kan barnet tro?

Kan barnet tro? spørger vi. Og har vi i det hele taget ret til at lade det døbe? Er det ikke manipulation med det værgeløse barn?

For det første gælder det om tro i kristen forstand, at det ikke drejer sig om antagelse af en række læresætningers rigtighed eller om personligt valg mellem nogle livsanskuelser. Nej, tro er menneskets tillidsfulde given-sig-over til Gud. Og netop denne tillidsfuldhed finder vi i barnet. Selvom der psykologisk er forskel på barnets tro og den voksnes, så er der ikke kvalitativ forskel.

Og så det andet med »barnets frie selvbestemmelsesret«. Det er for os

alle en selvfølge, at netop barnets afhængighed af den voksne, dets hjælpeløshed og tydelige behov for fysisk pleje og omsorg kalder på den voksnes ansvarlighed og indsats. Der kaldes altså på forældrenes godhed, hjælp og omsorg. Forældrene må altså fra barnets første minut, vælge for det på alle områder. Ellers svigtes det ansvar, der følger med selve det at være forældre. Mange tør idag ikke påvirke deres børn. Ikke mindst når det gælder det kristne, er usikkerheden og blufærdigheden stor. Men skal børnene modnes til selv at foretage valg, er det nødvendigt at de møder mennesker, der selv tør tage ansvar og som har holdning og livsgrundlag. Når vi døber vore børn, bærer vi dem tilbage til den Gud, hvem mennesket af væsen hører til og ikke kan leve foruden.

Henning Nørhøj

Børn og værdier

*ved Doris Ottesen,
præst,
København*

Alligevel tror jeg, det er helt galt formuleret. For vi kan slet ikke lade være at påvirke vore børn, hvis vi da ellers har noget at påvirke dem med. Og har vi ikke det, da svigter vi vor opgave både som forældre og medmennesker. For da efterlader vi børnene i et holdningsløshedens tomrum, der alt for let kan blive til et meningsløshedens- og modløshedens helvede. Selvfølgelig skal vi påvirke vore børn: socialt, kulturelt, religiøst og dermed naturligvis også med vor kristne tro. Spørgsmålet er udelukkende hvordan. For resultatet skulle jo ikke gerne, som det så ofte sker, blive det stik modsatte af hensigten: At børnene vender sig med ligegyldighed eller aggression mod alt det, som er dyrebart for forældrene.

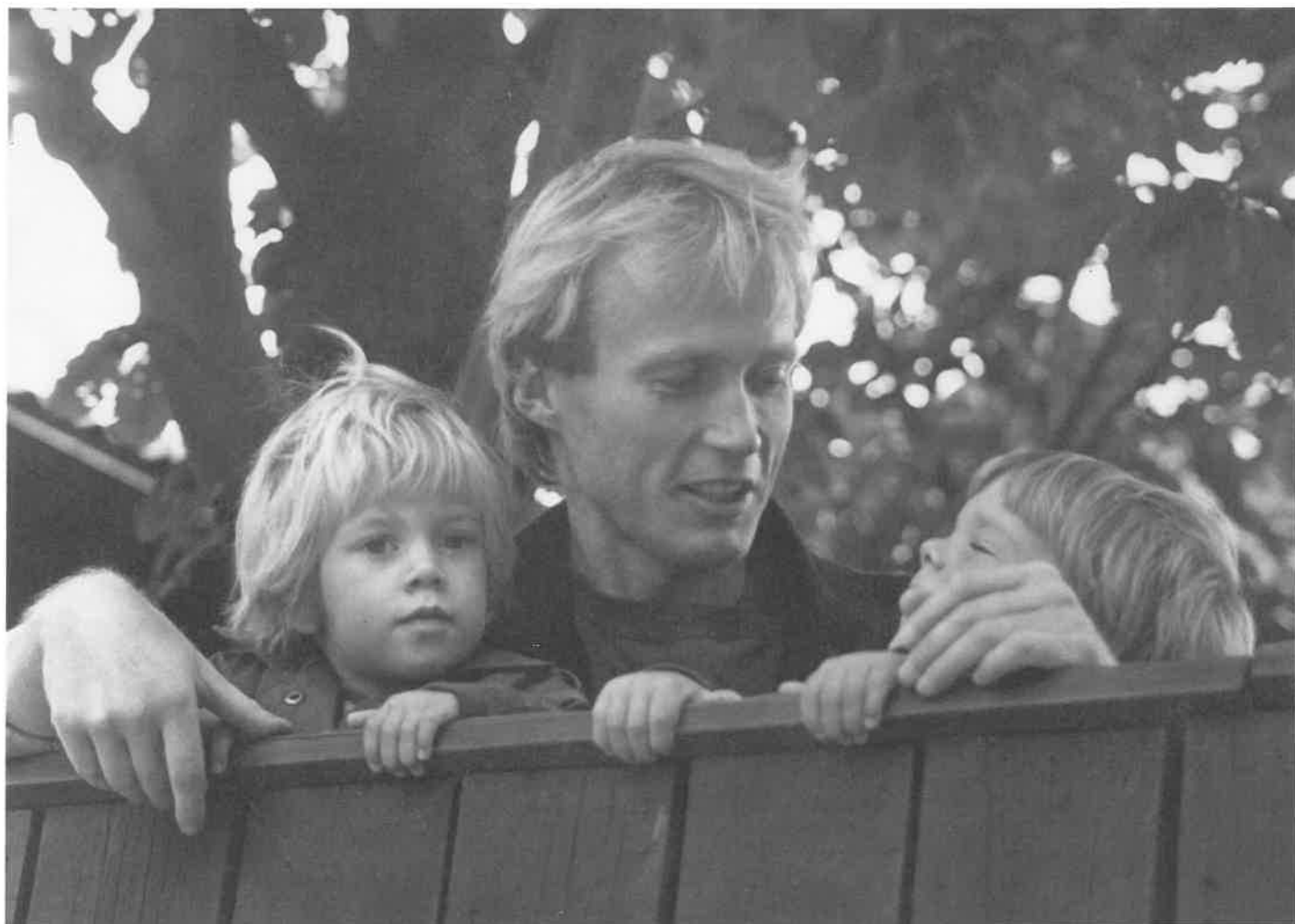
Og i den forbindelse tror jeg, der er to ting – og i grunden også kun to ting – der er væsentlige.

Nemlig, at man respekterer barnets personlighed, og at man selv lever af, og hjerteligt elsker det, som man gerne vil formidle videre.

Hvis man med lyst, glæde og selvfølgelighed øser af sit personlige lager, giver ud af et godt hjerte, hvad man selv er glad for i ord såvel som i handlinger, med krop såvel som med sjæl, ja, så vil barnet også helt af sig selv fornemme, at her er noget, der er godt, som giver glæde, og som det derfor er værd at være med i. For glæde avler glæde. Og kærlighed lever af kærlighed.

Men hvis barnet derimod blot svagt fornemmer, at den voksne ønsker at

»Er det rigtigt at påvirke sine børn?«
Spørgsmålet bliver ofte stillet – og med stor oprigtighed – af usikre og tvivlrådige forældre.

påvirke kun på grund af egen frygt for ikke »at gøre det rigtige«, med andre ord af pligt og ikke af lyst, med vilje men ikke med hjerte, ja, så flyttes »hjertet« i sagen helt af sig selv fra den selvfølgelig glæde ved at give godt videre af sit eget forråd til opmærksomhed på, hvor meget barnet nu også tager imod og tager ved lære, og da lurer den åndelige vold lige om hjørnet.

Skal vi formidle livsværdier – og da også forkynde kristendom for vore små, da må forudsætningen være, at vi aldrig forfalder til – i tide og utide – at tage barnets åndelige temperatur eller på anden måde tvinger det til stillingtagen.

Barnet må hele tiden føle glæden, selvfølgelig og friheden, og det må aldrig tvivle om, at det er elsket, også selvom det (måske) forholder sig passivt eller endda negativt. Trosfriheden må aldrig anfægtes heller ikke hos et barn. Men barnet skal have noget at arbejde med, at tage stilling til, at tro på og at tvivle på. Det skal åndeligt opfores med takt, ynde og værdighed. Og da må det huskes, at over for

et barn kan man aldrig skjule sine hensigter eller bortforklare sin personlige væremåde.

Du kan aldrig stikke dit barn blår i øjnene

Men iøvrigt mener jeg da, at fortællingen er det sted, hvor denne takt, ynde og værdighed bedst kan komme til udfoldelse. For en fortælling – og da naturligvis også alle de gode bibelske – kan af barnet og den voksne opleves på mange forskellige planer i fællesskab med lige stor udbytte.

I fortællingen kan barnet bevæge sig frit og med sin fantasi skabe sig helt sit eget religiøse univers, som det efterhånden kan udvikle ved egen og andres hjælp. I fortællingen, hvad enten den nu bliver genfortalt eller læst op, er muligheden for fællesoplevelsen og den enkeltes frie tilegnelse i helt enestående grad samtidig til stede.

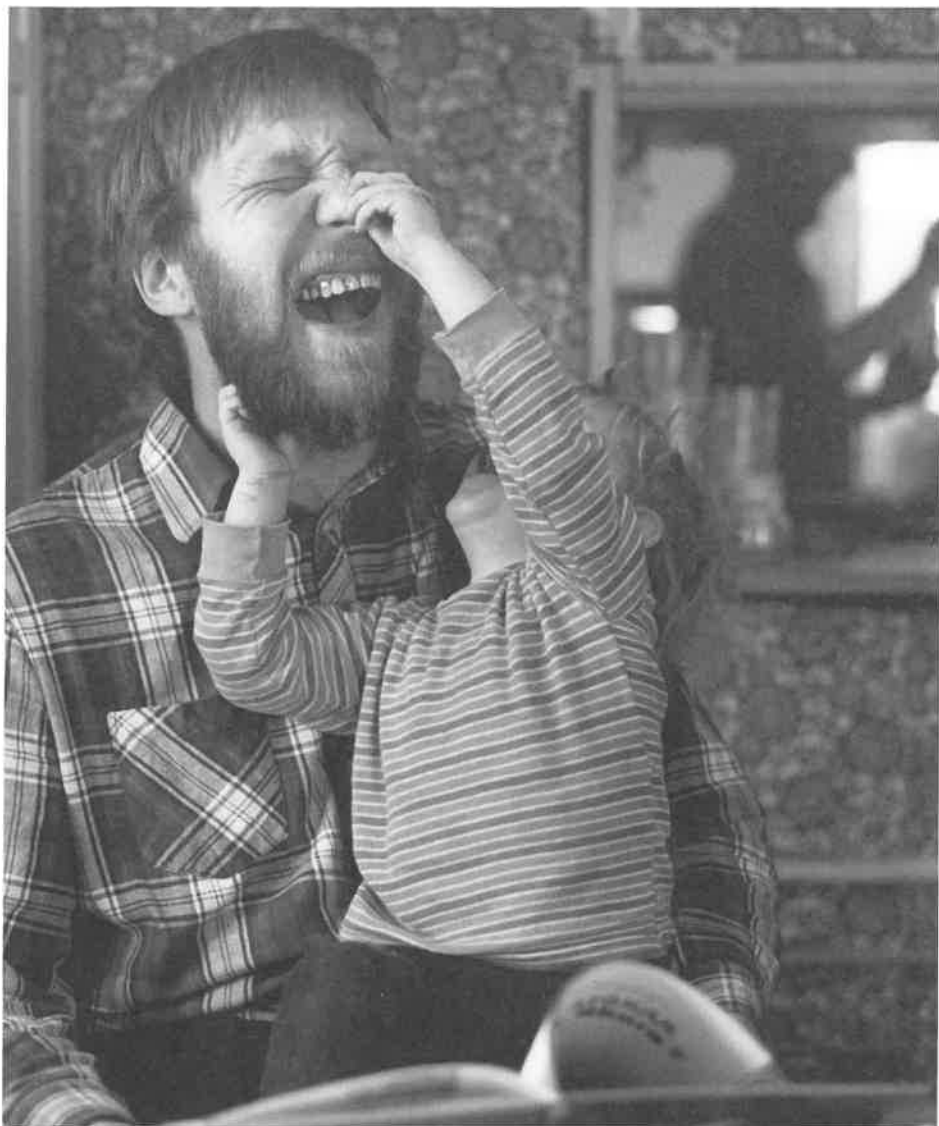
Friheden og fællesskabet mellem børn og voksne, mellem Gud og mennesker, går hånd i hånd. Og mon ikke Vorherre smiler, når han ser, det sker?

Til sidst et eksempel fra en anden verden

Man kan da godt tvinge sit barn til at øve sig på klaveret en hel barndom igennem, så at det også får lært at spille klaver. Men man kan også selv synge og spille sammen med sit barn, og lade det lytte til andres (sam)spil og opleve deres glæde ved det.

I det første tilfælde får man et barn, der kan noderne, men som måske som voksen aldrig kunne drømme om at røre et klaver. Ikke nødvendigvis af modvilje mod musikken, men i traumatisk forbitrelse over de ensomme, tvungne øvetimer. De gode hensigter gav dårlige oplevelser. Det behøver ikke at gå sådan, men det sker ret ofte. I det andet tilfælde får man et barn, der måske først for alvor skal til at lære noderne som voksen, men hos hvem til gengæld musikglæden er intakt. Fri, glad og selvfølgelig. Barnet bliver måske ikke professionel musiker som voksen, men kærligheden til musikken bliver bevaret som en levende virkelighed og en daglig glæde.

Doris Ottesen

ved Erik Sigsgaard,
cand. pæd.,
Herlev

Michael på 2½ er ved at få tøj på. Om 20 minutter skal han være i dagplejen. »Nej«, siger han resolut til både de blå og de grønne bukser, »jogging-bukser på! De røde!« Med nogen betænkelighed accepterer han dog de grønne joggingbukser. Det er svært for mor eller far at bevare varmen og tålmodigheden. Det hjælper, hvis de tænker på, hvad de ville sige til, at andre bestemte, hvilket tøj de skulle have på, eller hvis de prøver at huske, hvordan det var, når de som børn blev tvunget til at have den, efter mors mening, så søde sløjfe eller skjorte på, selv om de hadede den.

Michael har lige spist. Han kan i disse dage næsten kun lide rejeost. Bedst er det, hvis han først lige spiser en bid eller to, så leger lidt med sine biler, derpå spiser endnu nogle bidder, leger lidt igen osv. Han kan også godt lide at lege med maden. Nogle gange når de det ikke, for de er kommet lidt sent op, og bussen kører snart. Det gør heller ikke så meget, for Michael ved, at de fleste gange får han lov.

Hans mor og far går imod den almindelige norm, som siger, at børn skal sidde pænt ved bordet, at man ikke må lege mens man spiser, at man skal blive siddende, til man er færdig med at spise, og at man ikke må lege med maden.

De er glade for, at Michael ved, hvad han vil – og allermest glade for, at han vil så meget og vil det så intenst. Han har *mod på livet*. Livsmod er ikke noget, de voksne skal give børnene. Nej, det har ethvert lille barn i rigt mål. Fars og mors opgave bliver at lade være med at tage modet fra deres barn.

Mod

Men der kan være andre voksne – i dagpleje, institution, klub eller skole – der truer barnets livsmod med pottetræning, oprydning midt i legen, pligter, belæring eller moralisering. Det må mor og far imødegå ved at holde fast ved friheden og ved selv at prøve at leve et så glad og frit liv, som det nu er muligt.

Siger lærere, at dit barn har brug for at blive belært, så tro dem ikke. Dit barn har brug for at lære, og det er noget ganske andet.

Siger pædagoger, at dit barn har behov for, at andre sætter grænser for det og omgiver det med »faste rammer«, så tro dem ikke. Tryghed kommer ikke af faste rammer, men af at dele et liv sammen i handling, glæde og kærlighed.

Respekter barnets vilje. Lad det få sin vilje, når det er muligt – og søg selv at leve et liv i overensstemmelse med din vilje, din lyst.

Voksne siger, at de vil udvikle barnets intellekt, dets følelsesliv, dets sprog, dets kropslige færdigheder.

Hvad hjælper det, hvis barnets vilje er knækket, hvis det dårligt længere ved, hvad det vil, eller hvis dets lyst og mod på livet er visnet?

**Nysgerrighed, selvtilid
og tænkning**

Ved havnen i Ebeltoft lå et kolossalt

på livet

anker. En lille dreng bombarderede sin far med spørgsmål: Hvorfor ser ankeret ikke ud som almindelige ankre? Hvorfor er det så stort? Faderen svarende med modspørgsmål, der fik drengen til selv at ræsonnere sig frem til svaret: Hvad sker der med den nederste plade, når skibet trækker i krogen? Svar: Den borer sig ned i sandet. Hvad gør den bageste lodrette plade så? Svar: Den bremser ankeret og dermed skibet.

Denne far prøver at hjælpe sit barn til at tænke godt og selvstændigt. Barnet vænnes også til at blive regnet for noget, at blive taget alvorligt. Derfor vil han blive svær at undertrykke, svær at manipulere med. Særlig hvis han også har gode muligheder for at lege frit, og hvis legen respekteres. Megen leg er jo netop karakteriseret ved søgen, eksperimenteren, kreativitet, intensitet, stor alvor og dyb glæde.

Dagen efter oplevede jeg noget helt andet på en nordsjællandsk strand: En treårig drengs skarpe blik fanger en farvestrålende engangslighter, som nogen har tabt. »Se, mor!« råber han glædestrålende. »Smid den, den er snavset!« svarer hun; og da drengen ikke straks kaster sit kostelige fund, gentager hun ordren, som følges op med et let slag over fingrene, så lighteren falder ned i sandet. »Det er heller ikke vores!« slutter moderen med at sige.

Om nogle år vil hun måske undre sig over, at drengen er så bange for små dyr eller synes, at forskellige retter med usædvanlig farve eller konsistens ser »ulækre« ud. Med sin holdning undertrykker hun barnets nysgerrighed og forbinder hans oplevelse af sin omverden med negative følelser.

Nysgerrigheden er barnets vigtigste redskab i dets udforskning af omverdenen. Ved at reagere negativt over for den, hæmmer moderen sit barns udvikling – hvad hun naturligvis mindst af alt ønsker.

Ved sin holdning viser moderen sit barn, at det er hendes mening, der tæller, ikke hans. At han er begejstret for lighteren, betyder intet. Den skal væk, for den er snavset.

Hun kunne i stedet have styrket barnets selvtillid og nysgerrighed. Nu medvirker hun til, at hendes dreng måske senere alt for let accepterer autoriteten, blot fordi den er autoritet, og lader sig lede af andre i stedet for at tænke og disponere selv.

Dit barn skylder dig intet

»Skal det være takken, efter alt hvad jeg har gjort for dig?«

»Hvordan kunne du dog, når du ved, hvor ked jeg bliver af det?«

»Hvis du gør sådan, bliver mor ked af det!«

»Gør det nu, så er du en sød dreng/pige.«

Sådanne sætninger har alle voksne sagt til deres børn. Bliver de sagt ofte, er de frygtelige magtmidler. Deres indhold er:

1. Du skal gøre det, jeg ønsker af dig, ellers berøver jeg dig måske min kærlighed.
2. At følge din egen lyst og vilje er at lade hånt om eller såre din mor/far.
3. Husk, du står i en ubetalelig taknemmelighedsgæld til os, fordi vi er dine forældre og har sat dig i verden.
4. Du skal skamme dig!

Sådanne magtmidler virker stærkere på børn i dag, end de gjorde på børn i gamle dage. I dag er børnene på en helt anden måde end tidligere afhængige af forældrenes kærlighed. Tidligere kunne de sige eller tænke: Ja, den er god med hende og hendes bebrejdelser, men hvad skulle hun gøre, hvis hun ikke havde mig til at passe gæssene, vogte dyrene, hente brændet!

Den går ikke mere. Børnene er ikke uundværlige i dag. De gør ikke megen nytte. De er dyre at have, og det er et hårdt arbejde at være forældre. De er dermed blevet helt afhængige af de voksnes kærlighed. Uden den har de ingen eksistensberettigelse. Dette »ved« selv ret små børn. Derfor gør sætninger, som dem ovenfor, nutidens børn så bange og så kedede af det. Et barn der får at vide, at det skal gøre sig fortjent til forældrenes kærlighed, at de kun elsker ham, hvis han er som de ønsker, at han skal være, vil senere i livet tvivle på enhver kærlighed han møder. »Når hun finder ud af mit sande jeg, er det slut!« vil han tænke, og han vil søge at skjule det, kæmpe for at være »sød«, så hendes kærlighed kan bevares, plage hende med sin tvivl og angst og således tilsidst måske dræbe kærligheden. Derpå kan han sige: Hvad sagde jeg? Hun har aldrig virkelig elsket mig!

Skal vi i stedet hjælpe vores børn til et liv i kærlighed, må vi vise dem, at vi elsker dem, uanset hvor dumme de er, vi må afstå fra at bruge magtmidler over for dem, og vi må undlade at kræve deres taknemmelighed.

Alice Miller, en schweizisk psykiater, der bl. a. har beskrevet sammenhængen mellem Hitlers kolde, autoritære opdragelse og hans senere ugerninger, sagde i en TV-udsendelse, at vi må opgive vrangforestillingen om, at vores børn skylder os noget.

Det er vi voksne, der har sat vores børn i verden. Det er os, der skylder dem noget, hvis vi endelig skal snakke om gæld.

Det er på en gang let og svært at »gå imod strømmen«, at leve et liv med sit barn i frihed, glæde og kærlighed. Let fordi et sådant liv rummer belønningen i sig selv. De sædvanlige kampe mellem børn og forældre bliver der ikke mange af. I stedet bliver der mange dejlige oplevelser og en varm følelse af samhørighed. Svært fordi vi slæber rundt på sår og vrangforestillinger fra vores egen barndom, som vi hele tiden må prøve at få frem i lyset, så vi kan komme af med dem. Men også svært fordi omverdenen vil møde os med kritik og søge at presse os ind i de vante mønstre.

Den bedste hjælp får vi, hvis vi virkelig lytter til barnet, også til barnet i os selv, og tager det alvorligt.

Erik Sigsgaard

Familien og kirken

ved Grethe Hjul Mandrup, sundhedsplejerske, Århus

Har disse to begreber noget med hinanden at gøre?

Familien har ændret form og struktur gennem de seneste generationer og det i en sådan grad, at mange har påstået, at den gik sin opløsning i møde. Fødselstallet er faldet så langt, at vi ikke reproducerer os selv. Familien lever, trods de store omvæltninger og trods store opgør med gamle traditioner og normer. De mange brudte ægteskaber og parforhold har ikke medført at parterne efter bruddet vælger at leve alene, men de søger ind i et nyt forhold og danner familie igen.

Folketinget har gennem en årrække haft et politisk udvalg, der havde til formål at komme med forslag, der kunne danne ramme om enkeltindividet fremfor familien. Udvalget afsluttede sit arbejde med at konkludere, at ægteskabet er den bedste retmæssige ramme i regulering af et parforhold. Set fra barnets synspunkt er familien stadig den bedste ramme for opvæksten, for at kunne udvikle en personlighed og familien er en struktur, der er fælles for alle kulturer.

Barnet får den vigtigste opdragelse i familien; det er her, alt det grundlæggende gives. Det betyder ikke at forældrene skal være alene, hvad de også sjældent er, om opdragelsen. De henter hjælp fra bedsteforældre, naboer, venner, daginstitutioner, skolen og mange andre.

Familien er i dag presset af mange spørgsmål, så spørgsmålet er, hvordan vi

får os indrettet, så vi er mere sammen med børnene?

Den ugentlige arbejdstid er blevet sat ned, og vi har fået længere ferie, men mange føler alligevel at der ikke er tid og rum nok til børnene. Derfor må vi i den tid, der er, prøve at være kvalificeret sammen med børnene og prøve at knytte vore skilte verdener sammen.

Kristendommen er ikke noget specielt forstået på den måde, at den er noget ekstra, familien også skal nå, men den må være en del af den helhed, livet og dermed opdragelsen til livet udgør. I den daglige livsrytme er det vigtigt, at familien mødes mindst en gang om dagen til et fælles måltid. Der skal være tid til at lytte til hinanden, og der bør være rum til en takkebøn til Gud for maden og fællesskabet.

Sengeputningen har stor betydning for børnene. På den tid af dagen har de brug for at stille deres mange, små og store spørgsmål. De har brug for at opleve den nærhed, der er ved at sidde trygt og tæt ved siden af enten far eller mor og få læst en godnathistorie. Sengeputningen indrammes af en bøn til Gud, hvor sorger og glæder formuleres, og bønnerne må føles lige så naturlig som den daglige tandbørstning. De kristne højtider: jul, fastelavn, påske og pinse må markeres og indgå i familierytmen på en sådan måde, at de giver mening og værdi i familielivet.

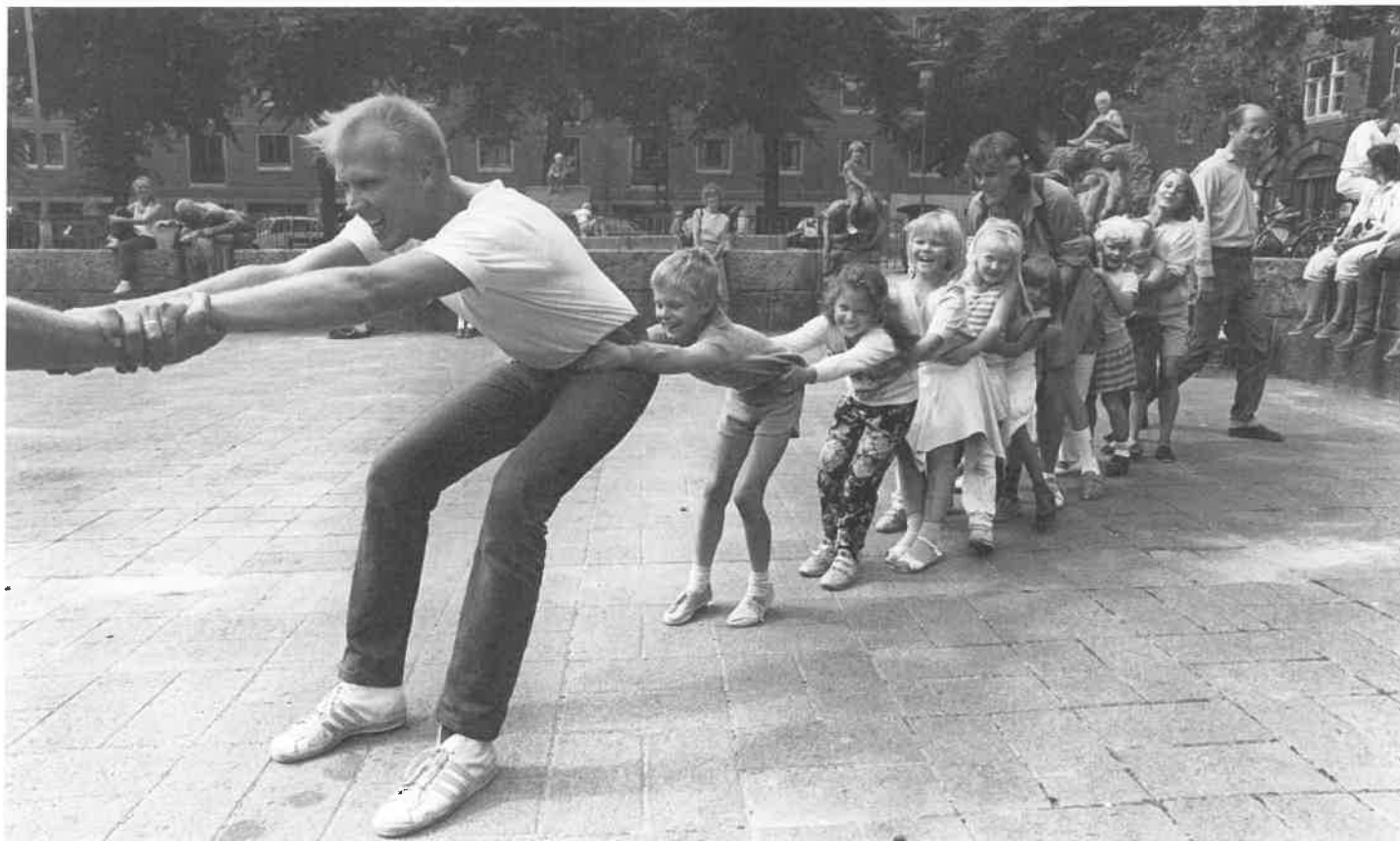
I ferierne er der mulighed for at give tid til børnene, men det kan ikke er-

statte, at der i det daglige arbejdes for at have en livsrytme, hvor vi prøver at rumme hinanden og give hinanden plads i tilværelsen. Men i ferierne kan man, på en særlig måde, planlægge nogle aktiviteter, der tager sigte på børnenes trivsel.

Familien og kirken får sædvanligvis kontakt med hinanden, når fødslen af et lille barn anmeldes på kordegnekantoret. Menigheden og familien møder hinanden i den næsten 2000 år gamle tradition, hvor familien bærer det lille barn til dåben. Barnet modtager ved dåben de kristnes tegn; det bliver selv medlem af menigheden og forældrene lover at give barnet en kristen opdragelse. Man kunne godt opfatte menigheden som en storfamilie, der er med til dåben og samtidig står til rådighed for at hjælpe forældrene med at give barnet en kristen oplæring. Det er dog ikke muligt at opfatte menigheden på denne måde med den gudstjenestetradition, vi har i dag - måske bortset fra ved familie gudstjenesterne. I mange sogne er der til gengæld en såkaldt Åben Familie, hvor familier og enlige spiser sammen, hjælper hinanden med at formidle kristendommen, så børn kan forstå det, og hvor man har et socialt samvær, der tager udgangspunkt i, at børnene skal være med. Disse Åbne Familier er med til at skabe sammenhæng mellem familien og menigheden, og her vokser børnene op med kristendommen som en naturlig og ligeværdig del af tilværelsen og her holdes familien samlet i et fællesskab, der gerne skulle være til glæde for alle.

»Altergang«. Camilla, 4 år

Når vi holder fest

Kirkens højtider - familiens fester

*ved Ingrid Mielke,
lærer,
København*

Det er dejligt, når hverdagen afbrydes af en festlig begivenhed. Vi slår katten af tønden og bager fastelavnsboller. Vi samles omkring St. Hans-bålet. Nogen skal fejres, måske fordi de fylder år! Det er jul, det er påske, det er pinse!

Hvad er vigtigt?

Børn og voksne glæder sig sammen til de festlige begivenheder, men forældrene ved godt, at fest også betyder ek-

stra travlhed og flere udgifter. »Mor, til Annettes fødselsdag fik vi en slikpose med hjem, og til Søren's fødselsdag fik vi sådan et flot tog af brun kage«. Jo, der er meget at leve op til. Det er godt at snakke fornuftigt sammen i familien – også om fester. Der var sikkert mange familiefester, der kunne holdes overkommeligt og enklere end det efterhånden er blevet normalt. Hvad er der råd til, hvad er der tid til, og hvad er vigtigt, for at det kan blive en virkelig fest? En fornuftig snak på børnenes plan giver dem følelsen af, at der også er brug for deres evner og ideer. De bliver medansvarlige.

En familie er ikke en ø, og der er mange, der reklamerer med genveje til lykken: »Lykken er at mene dit eller købe dat!« Naturligvis påvirker det os, men vi må forsøge at leve efter vore egne idealer. Vi må være omhyggelige med vores liv.

Men samtidig ved vi, at det er svært at leve helt efter egne principper, hvis man har børn. Børn er ikke ret gamle,

før de får en verden uden for hjemmet. Det er tit en barsk verden med helt andre normer og værdier.

Det kan være hård kost for en 7-årig, hvis han som den eneste i klassen skal holde sund fødselsdag med gulerødder og rosiner. Det kan også være en stor skuffelse for en 12-årig, hvis hun heller ikke til jul får sweateren i det »rigtige« mærke, som alle de andre har, og som hun så længe har ønsket sig.

En erfaren far gav mig engang et råd, som jeg ofte har haft brug for: »Husk at børnene ikke skal betale prisen for forældrenes ideer«.

Ritualer

Børn elsker ritualer – kendte måder at gøre ting på. De giver tryghed, følelse af at høre til et sted og håb om, at alt det gode vil fortsætte.

Når en ny familie starter, kommer to mennesker hver med deres måde at gøre ting på. Sammen må de udvikle deres fælles ritualer – og det er ikke altid lige smertefrit! ▶

fortsat fra side 7

Ritualer er en del af hverdagen, men også en meget vigtig del af de festlige stunder. De hjælper os til at få tingene gjort ordentligt. Gennem ritualerne bliver vi forpligtede på det, der nu er familiens fælles tradition.

At synge

At synge julens salmer betyder meget for de fleste, men mange andre højtid-der får også deres kvalitet ved hjælp af salmer og sange.

I den lille by, hvor jeg boede gennem mange år, følte jeg fællesskabet stærkest, når vi St. Hans aften rundt om bålet sang midsommervisen. Fornemmelsen af det overskuelige samfunds tryghed blev sanset gennem bålet strålevarme og gennem stemmerne, der på trods af vor forskellighed for-enedes i »Vi elsker vort land«.

Ved familiefesten føler vi glæden over at være samlede og have en masse godt at dele med de, der står os nær. Familiefester er en slags milepæle. Så kom vi så langt i vort liv med hinanden. På en sådan dag er det godt at synge en takkesalme. I min familie bruger vi »Nu takker alle Gud«. Vi synger den lige inden maden – den er en del af vort festritual.

Sange får os til at mindes, vi husker det, vi troede var glemt. Sang forener os og åbner os mod hinanden, så vi løftes og får nyt mod.

Ritualer er mange ting

Ritualer, eller vi kan også kalde det traditioner kan være så meget – det er kun vor fantasi, der her sætter grænser! Udover sang, oplæsning og fortælling kan jeg i tilfældig rækkefølge nævne ingredienser fra mine egne festritualer: Bål, lys, flag, traveture, specielle blomster, en bestemt dug, kirkegang, en særlig bøn, maden, kagen og pynten til jul, fastelavn eller påske.

Oplæsning

De fleste forældre læser op for deres børn. Når en højtid nærmer sig, er det oplagt at læse noget, der passer til det, der snart skal fejres. Der er masser af billedbøger med jule-, påske- og anden bibelhistorie, fortalt for mindre børn. Selma Lagerlöf har legender til jul, hellig tre konger og påske, der siger både børn og voksne noget. Cecil Bød-kers bøger: Marias barn- Drengen og Marias Barn – Manden, kan læses for større børn som oplæg til henholdsvis jul og påske. C.S.Lewis: »Løven,

heksen og garderobeskabet« kan bruges før påske fra børnene er 7-8 år.

Påske

Mange familier har ritualer omkring adventssøndagene med adventskran-sen som midtpunkt. Men påsken er også en mulighed for at gøre ting sam-men. Gå i kirke med hele familien. Både palmesøndag og påskedag ple-jer at have festlige og familievenlige gudstjenester. Find gennem påske-ugen et tidspunkt på dagen, hvor fa-milien kan samles for at synge og høre historie.

Udover ovennævnte bøger er »Bibe-len for børn og unge« god at læse eller fortælle fra. Bibelens påskeberetning er jo i sig selv en slags fortsat historie. (Findes også bag i salmebogen) På-skesalmer findes på bånd- både de al-mindelige fra salmebogen og særlige salmer for børn. Og så kan man også klippe påskepynt og male påskeæg!

Verdslige traditioner

Tyske børn leder efter påskeæg på-skemorgen – påskeharen har gemt dem! En del danske familier har en lignende tradition. Selv teenagere jagter gladelig hus og have rundt for at finde deres påskeæg. Jeg synes godt, man kan glædes over ritualer, selv om de ikke har en kristen baggrund. Tra-ditioner, der giver liv og glæde, styr-ker familiens liv sammen. De giver overskud, så man kan klare hverda-gens opsplittede tilværelse. Har bør-nene en glad base i hjemmet, føler de sikkerhed, og bliver ikke så let bytte for mindre heldige påvirkninger.

Familiefest

Den første familiefest i en ung familie er ofte barnedåben. For nylig var jeg inviteret til kaffebord i anledning af Marias dåb. De unge forældre invite-rede venner og familie til et festligt bord med lyserøde servietter og en flot lagkage med Maria. Vi sang en dåbssalme, og da det var efterår, sang vi også »Nu falmer skoven«. Det var en god eftermiddag, hvor dåbsbarnet gik fra arm til arm. Inden vi gik hjem, varmede morfar og mormor suppe til alle.

Fornyelse

Lad os bruge fantasien og skabe gode traditioner for fest og glæde i vore fa-milier. I festen og højtiden fornyes vi, så vi fulde af håb kan gå videre.

Ingrid Mielke

At fortælle

ved Bent Martinsen,
sognepræst,
Randers

At fortælle er at udveksle erfaring

Spørger man et menneske, hvad kærlighed er, eller hvad det vil sige at holde af? Så ender svaret næsten altid med, at man begynder at fortælle en historie. Og det er ingen tilfældighed. For kun fortællingen kan rumme men-neskelivets dybder og mangfoldighed. Når en familie samles om bordet, hvad enten det er til eftermiddags-the efter skoletid, eller det er ved aftens-bordet, så går der sjældent mange mi-nutter før man er igang med at fortæl-le hinanden om dagens oplevelser og hændelser. Det er et naturligt træk ved os, at vi ikke kan lade være med at fortælle. Og det er godt, for derved delagtiggør vi i hinandens liv. Vi ska-ber så at sige en fællesverden gennem vore fortællinger. En verden som rummer vore oplevelser og erfaring-er. Ja, fortællinger er slet og ret op-samlet erfaring.

Vi kan have en mængde oplevelser og have mødt meget forskelligt, men op-velserne og hændelserne bliver først

om Gud

til erfaring når de tydes. Det er netop, hvad der sker når der fortælles. Gennem fortælling udveksler vi erfaring, uanset om det er vore egne små historier vi fortæller, eller det er eventyret eller den bibelske historie. Fortællinger delagtiggør os i forskellige former for menneskelige erfaringer. Og når vi tager fortællinger til os, og de bliver os kære, er det jo, fordi de kaster afklarende lys ind over vores oplevelse af verden og virkeligheden.

Her vil vi særligt koncentrere os om den bibelske fortælling. Og om den kan vi sige, at det er nødvendigt at delagtiggøre vore børn i den, hvis vi skal undgå at komme til at udelade vigtige dele af virkeligheden. I den bibelske fortælling møder vi nemlig den guds-erfaring og verdens fortolkning, som kan hjælpe os til at opdage Gud i vores egen erfaring af livet og verden.

Om Gud kan man kun tale i billeder

En forunderlig egenskab ved fortællingen er, at den er grænseoverskridende. Når der fortælles er vi ikke mere begrænsede af det rum vi befinder os i, eller af den tid vi lever i. Den verden og den tid der fortælles om bliver til i det øjeblik der fortælles. Vir-

keligheden bliver udvidet og vi kommer i berøring med en verden, som vi ikke troede mulig.

Vi har det alvorlige problem nu om stunder, at vi bestandig er omgivet af en videnskabelig beskrivelse og opfattelse af alt mellem himmel og jord. Denne videnskabelige anskuelse af verden resulterer ofte i, at virkeligheden indskrænkes til det vi kan berøre, forstå og beherske. Når vi lader vore børn døbe, forankrer vi dem netop i noget andet end det vi selv forstår og behersker. Vi lægger deres liv, som vi siger, i Guds hånd. Derfor er det også naturligt i forlængelse af dåben at fortælle om Gud.

Og hvordan gør vi så det?

Der er nogle, som har forfærdelig travlt med at udmale eller beskrive Guds væsen, og forklare hvem eller hvordan Gud er. Men resultatet af den slags maleri og beskriveri bliver som regel ikke andet end snævre menneskeliggjorte gudsforestillinger. Når vi fortæller om Gud, skal vi derimod have for øje, at Gud er en virkelighed, hvorom vi kun kan tale i billeder. Og tager vi et sådant udsagn alvorligt, så henviser det os til den bibelske fortælling. Den betjener sig netop

af billeder. At fortælle om Gud er derfor ensbetydende med at fortælle bibelhistorie. Gennem fortælling af den bibelske historie bliver vi inddraget i menneskeliv, som har vor Gud og Fader som centrum og livsgrundlag. Vi møder i den bibelske fortælling mennesker som anråber Gud i den dybeste kval, og mennesker som priser Gud i den højeste fryd. Men fælles for dem er, at deres tilværelse holdes sammen af Gud, livets skaber og fornyer. At få del i den virkelighed som udfolder sig i disse bibelske historier, er det vigtigste, men samtidig er det også sådan med os mennesker, at vi ikke kan lade være med at samtale om, diskutere eller tænke over, hvad meningen er med disse historier. Men jo mere vi diskuterer eller tænker over historierne, og jo mere vi ændrer vore meninger om dem, jo mere bliver det klart, at historierne er vigtigere end meningerne om dem. Det betyder ikke, at det er selve historierne vi tror på, men snarere, at det er i disse bibelske historier vi møder det, vi tror på. Det er derfor afgørende, at de bliver fortalt for den opvoksende generation, så også den har et livsgrundlag den kan funderes i og udfordres af. ▶

Hvordan fortæller vi bibelhistorie

Det kan gøres ihvertfald på to måder. Man kan for det første vælge frit at genfortælle den bibelske historie. Det kan man gøre, hvis man er dus med fortællingerne og har fortællingernes begivenhedsrække siddende i rygmærven.

Føler man sig usikker overfor den frie genfortælling, kan man for det andet udmærket læse op fra en af de »bibelhistorier« der findes på dansk. Der findes nogle udmærkede af slagsen: Anna Sophie Seidelins »Hjemmenes Billedbibel« og Morten Pontoppidans »Bibelske historier fortalt for børn«. Ofte rejses spørgsmålet om hvor tidligt børn kan have glæde af den bibelske fortælling. Det er naturligvis vanskeligt entydigt at svare på. Men hvis man benytter en af ovenstående bibelhistorier, vil jeg mene, at børnene kan have glæde af at være med i fortællekredsen fra 4-5 års alderen. Det forunderlige ved fortællingen er jo, at den kan engagere både ældre og yngre. Den er folkelig, fordi den ikke kræver andre forudsætninger end dem alle har, nemlig almindelig livserfaring. Vi kan alle både store og små identificere os med dem, som lever i historierne, fordi vi alle har erfaringer fra livet, selvom de er forskellige. Afhængig af livslængde og livserfaringernes variation forstår vi derfor også fortællingerne mere eller mindre dybt. Det afgørende er dog, at den bibelske fortælling i mere end én forstand inddrager både ældre og yngre, høj og lav i en fællesverden. Vi får del i noget som forbeholdsløst knytter os sammen.

Når der fortælles om Jesu liv får vi del i hans liv. Vi bliver delagtiggjort i kærlighedens liv. Når der fortælles om ham, kommer vi så at sige til at vandre ved hans side, og bliver det vi allerede er: en af hans disciple. Han giver os del i sit liv og dermed i en verden og virkelighed vi ikke troede mulig, nemlig Guds.

At fortælle om Gud vil derfor for os kristne først og fremmest sige at fortælle historierne om Jesus.

Bent Martinsen

Bøn er samtale med Gud

*ved Astrid Baun,
materialekonsulent,
Børkop*

støv af og vandede blomster og ryddede op i huset. Når hun stod ved køkkenbordet og vaskede op, kunne hun snakke så hverdagsagtigt og almindeligt med Jesus, at man skulle tro, han stod ved siden af og tørrede af. – Mor var altid tryk i stemmen, når hun bad.

Bøn og tryghed

Hvad er det for en tryghed, vi kan opleve, når vi beder, og som vi gerne vil dele med vore børn? Er det udelukkende en følelse, der opstår i forbindelse med et fast og trygt ritual?

For Julie og hendes mor er det klart, at trygheden begrundes af, at Jesus, at Gud er virkelig til stede. Han er en virkelighed og begrundet dermed selv, at det er trygt at bede, men også derved, at han mange gange i sit ord siger, at vi skal bede (f.eks. Matt. 7,7).

Julie var næsten sikker på, at mor bad på en anden måde end alle andre. Mikkelsen i søndagsskolen foldede altid hænderne, når han bad. Han plejede at bede en temmelig lang bøn, og når han var færdig, sagde han amen. – Men når mor bad, lød det, som om hun bare snakkede med Gud. Sommetider bad hun, mens hun tørrede

Børn for Gud

Det er ikke alle voksne, der har erfaring med denne tryghed og selvfølgelighed ved bønnerne. Alligevel kan man have et ønske om at lære sit barn at bede, f.eks. aftenbøn. Da er det godt at vide, at overfor Gud er vi alle børn. Det betyder, at vi i bønnerne med vort barn ikke skal forstille os, ikke skal præstere noget, men vi må tale enkelt og ligeud med vor himmelske far.

Det betyder også, at vi kan tale med ham om alle ting. Intet er for indviklet – og intet er beskidt. Det er en virkelighed, vi må dele med vort barn.

Hvordan bede

Nogle synes, det er vanskeligt at formulere en bøn selv – i hvert fald til at begynde med. Der findes da mange gode små bønner, nogle på vers, som kan være til hjælp, og hvis ord børnene efterhånden kan gøre til deres egne. Også Fadervor hører med til bønnerne med barnet – selvom vi måske ikke syntes, vi kan forklare indholdet for de små.

Spontan bøn

Oftest beder vi sammen på et bestemt tidspunkt/tidspunkter på dagen. Men der kan i løbet af dagen opstå en situation, hvor det er naturligt at snakke med Gud: Sige ham tak for en uventet gave, bede om hjælp og trøst, når man bliver mobbet, om den døde spurv, der skal begraves – eller om tilgivelse og hjælp til at tilgive i en aktuel situation. – Gud har ikke træffetid, men døgnvagt!

Tilgivelse

I alle hjem kender man til uforsonlighed. – En aften, vi skulle holde andagt, var stemningen så trykket, at vi ikke kunne andet end sætte os i sofaen og sige til Gud: Du ser det, som det er, vi er helt på tværs af hinanden og synes ikke, vi kan holde andagt. Tilgiv! og hjælp os at tilgive hinanden! Det var befriende at kunne lægge alt det onde over til Gud og erfare, at han tog det bort.

En snak med Birte

Jeg har spurgt Birte, hvordan hun og hendes mand beder med deres børn på 2, 7 og 12 år.

– Ved morgenbordet beder vi en udvidet bordbøn, hvor vi lægger os selv og vore nærmeste i Guds hånd for dag-

en. Ellers samles vi efter aftenmaden til en andagt, hvor vi læser noget, børnene kan forstå, og derefter beder vi med hinanden.

– Er det kun én af jer voksne, der beder, eller beder børnene også?

Børnene har ikke den frimodighed endnu, men vi taler om, hvad vi skal takke for og bede om. – Iøvrigt ved jeg, at de beder, når de er alene.

– Synger I med børnene?

– Mest to små faste aftensange. Men det sker, at vi udvider repertoiret med nogle af børnesangene fra børneklubben eller teenagesangbogen. Iøvrigt er Marie på 7 meget glad for at lytte til bånd med børnesange. Efterhånden synger hun med selv.

– Birte, I har en syg lillebror. Betyder det noget for jeres og børnenes bønsliv?

– Ja, vi bliver alle mere afhængige af Gud og kommer ham derfor nærmere, også i bønnerne. Vi kan sætte os sammen midt på dagen og lægge vore bekymringer frem for Gud, vi kan bede ham give os humør og kræfter igen – og vi takker ham for de gode dage/øjeblikke. I det hele taget er det vigtigt, at vi husker at takke!

– og en snak med Rikke

Hjemme hos Rikke og Erik synger og spiller de en del. Det er til fælles inspiration, at de begge spiller klaver, men Rikke syntes også, det og sjovt og inspirerende, når børnene spiller f.eks., rytmeinstrumenter. Det behøver ikke være så fint.

Ved sengen synger de et par faste sange, men der synges ofte spontant i løbet af dagen, f.eks., nogle af de sange, børnene har lært i koret. Ligeledes er bånd til stor hjælp, hvis man gerne vil lære nye sange.

– Egentligt ville vi gerne have nogle flere sangstunder med børnene, siger Rikke, men det kan være svært at gennemføre i den travle hverdag. Dog er der én ting, der ligger fast: adventsdagene sætter vi os ved adventskransen og synger advents- og julesalmer. Det er stor højtid for os alle.

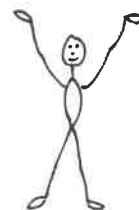
Sidst, men ikke mindst

Vi har nu berørt nogle sider af det, der har med bøn og sang med vore børn at gøre. Men ét skal fremhæves før noget andet: Vi har som forældre fået lov til at tale med Gud om vort barn. Her er den bedste hjælp, vi kan få!

Astrid Baun

BØN med små børn

Tak Gud for Him-
len stor og blå

For måne, sol

og stjerner små,

for granen grøn

og blomsten køn,

for fuglefløjt

for bølgers sprøjt

For lyset tak, for li-
vet tak!
For alt, hvad du har
givet, tak!

Amen

Kære Gud! På Fredag tager
vi på ferie i 2 uger. Så kom-
mer vi ikke i kirke. Jeg
håber, du stadig er der,
når vi kommer tilbage.
Vornår holder du ferie?
Farvel så længe -
Mette.

Far! hvornår skal du dø?

Første gang, jeg mødte dette spørgs-
mål, var midt i et stort vejkryds på vej
til børnehaven; når man sådan forsøger
at kante sig helskindet gennem trafik-
ken på cykel med sin datter på stan-
gen, har man nok at se til – men denne
gang var det nær gået galt, for det
spørgsmål havde jeg ikke regnet med!
Vi kom helskindet gennem krydset –
min datter og jeg – og jeg kunne samle
mig om at svare på hendes spørgsmål.
Men hvordan? Hvad mente hun mon?
Var jeg allerede så gammel at se på –
eller...? – Hun var jo kun lige fyldt 3,
med masser af mod på livet; havde
hun ikke lige snakket om, hvor glad
hun var for at lege med Mikkel i bør-
nehaven? Men hvorfor så?
Jeg valgte at smide alle bekymringer-
ne fra mig og svare, som sandt var:

Når børn spørger

ved Finn Dyrhagen, sognepræst, Ågerup

»Det ved jeg ikke, men jeg håber, der
går lang tid endnu!« Og da var det vid-
underligt at høre hende udbryde ne-
de på stangen: »Det tror jeg også,
for oldefar var jo også meget gamlere
end du, ikk'oss? – Og hvem skulle så
køre med mig i børnehaven?« – Og
pludselig kunne jeg se sammenhæn-
gen og forstå: oldefar på 91 var netop
død og var blevet begravet i sidste
uge. Vi havde valgt at tage vores dat-
ter med, fordi hun havde været så glad
for sin oldefar, og fordi vi ikke troede
på, at den oplevelse ville være for
barsk for hende. Modsat hvad mange
sagde til os, mente vi, at vi netop skå-
nede barnet mest ved at tage hende
med til begravelsen.

Og nu kom så reaktionen! Hvor var
det dog naturligt – og dejligt! Og jeg
opdagede, hvor vigtigt det var, at vo-
res samtale også engang imellem fore-
gik på hendes niveau.

Mor! har Gud sko på?

Børn spørger meget – utroligt meget. Men hvordan skulle de ellers få styr på hele den verden, som vi andre har været 20, 30 eller 40 år om at få styr på? (hvis det så ellers er lykkedes!). Og børn stiller ikke altid spørgsmål, som vi forventer. Hvorfor skulle de egentlig også det? De er jo da også mennesker – og levende!

I virkeligheden er utroligt mange af de spørgsmål, børnene kommer med, utraditionelle og uventede, men vi voksne vil nok altid reagere voldsommere på spørgsmål om døden, om Gud og om sexualitet. Enten, fordi vi opfatter det som et tabu-emne, som man ikke taler om, eller, fordi vi ikke selv er afklaret på området. Og vi er jo vant til at kunne give – og ville give – vore børn klar besked, når de spørger; for det er vel det, man har forældre til? Men behøver det altid være sådan? Er det altid de voksne, der skal belære børnene? Findes der mon ikke ting, vi voksne kan lære af børnene? Jeg tror, det er vigtigt, at vi får øjnene op for, at det faktisk godt kan forholde sig sådan. Min datter *troede* jo ikke, at jeg snart skulle dø, men ville bare have mig til at bekræfte, at det ikke var aktuelt. Alle de bagtanker, jeg fik ved dette spørgsmål, var ikke hendes, men min egen opfindelse.

Derfor er det vigtigt, at vi er ærlige over for vore børn, når de spørger, og lytter med deres egne ører. Vi skal ikke lægge skjul på, at der også er mange ting, vi ikke forstår eller kan svare på. Jeg har aldrig spekuleret på, om Gud mon har sko på, men jeg blev

da klar over, at selvfølgelig har han det, »for ellers vil han jo fryse om tæerne, siden det nu blæser så meget oppe i himlen!« Jeg kunne have givet en lang udredning om det urimelige i, at Gud skulle kunne fryse om tæerne – men jeg gjorde det ikke! Derimod opdagede jeg den dag et nyt aspekt i troen på Gud og forstod pludselig, hvorfor Jesus tog et barn frem, da han blev bedt om at pege på den største i Guds øjne!

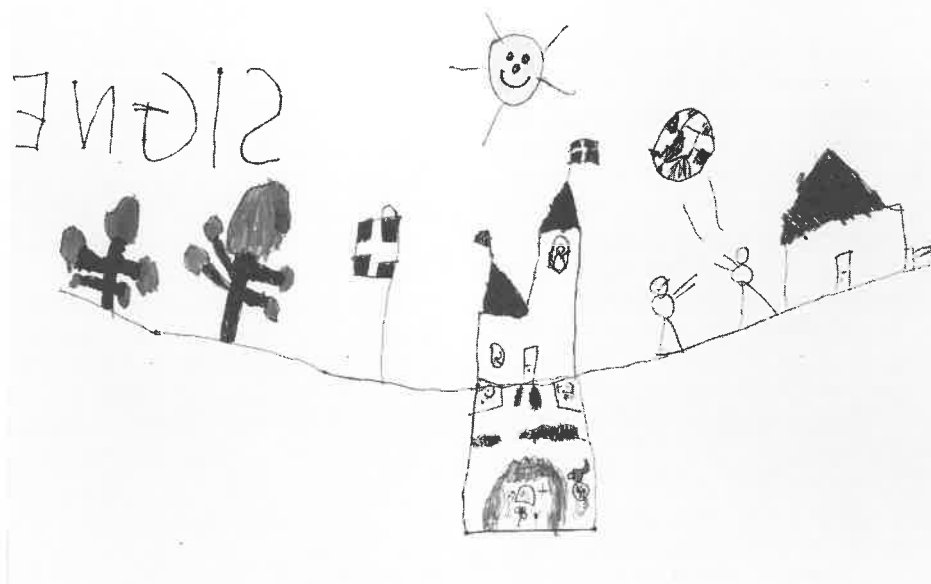
For den tro, et barn kan have og give udtryk for i sine spørgsmål, er nok større end mange teologiske værker! Og ofte er det os voksne, der kan lære af børnene. Og hvis vi blot kan tage dem alvorligt og lade være med at lægge voksne overvejelser og den voksnes angst ind i deres spørgsmål, tror jeg,

at vi sammen kan finde svar på mange spørgsmål.

Derfor er det vigtigt:

- ikke at overhøre de spørgsmål, som barnet syntes er vigtige.
- ikke at nedvurdere barnets overvejelser som barnlige.
- ikke at tro, at det altid er den voksne, der forstår, og barnet, der ikke forstår.
- ikke at forsøge at forklare eller få barnet til at begribe.
- men at lytte intenst og svare ærligt uden bagtanker, også selv om vi ikke selv kender svaret!
- for måske kan vi så *sammen* finde et svar eller opdage, at vi ikke kan. Men hvad betyder det! Bare vi kan opleve livet sammen!

Finn Dyrhagen

Når Gud er god, hvad så med alt det onde?

ved Inge Bastkær,
sognepræst,
Stenløse

De fleste forældre bliver automatisk sat til at tænke over deres forhold til tilværelsen, når deres børn begynder at spørge om alt muligt mellem himmel og jord – bogstaveligt talt. Det er vel også en almen erfaring, at så længe børnene er to til fire år, er det på mange måder vidunderligt og relativt ukompliceret at være opdrager. Det er herligt at lære dem at kende forskel på godt og ondt: »Slår du dig eller får noget tungt over dig, så græder du, fordi det gør ondt.« Får du et kys og der bliver kælet, bliver du glad. Når forældrene færdes med de små børn udendørs og i naturen, er der rig lejlighed til at fortælle om alt det skabtes forunderlighed. Børnene får det bedste

frem i forældrene på sådan en tur. Tilværelsen bliver stor og rummelig og ligetil, når det lille barn jubler over fundet af en enkeltstående krokus midt i et erantistæppe.

Vanskelighederne for forældrene begynder, når barnet en dag kommer hjem fra børnehaven og fortæller, at børnene ikke måtte komme udenfor den dag, fordi luften var forurenset; – et mærkeligt ord, som børnene bruger, men som de har svært ved at sige... – Noget faretruende ukendt er rykket ind på familiens enemærker. »Vi laver da ikke forurening, vel Mor!« Eller: »kan vi så ikke gå i vandet til sommer?«

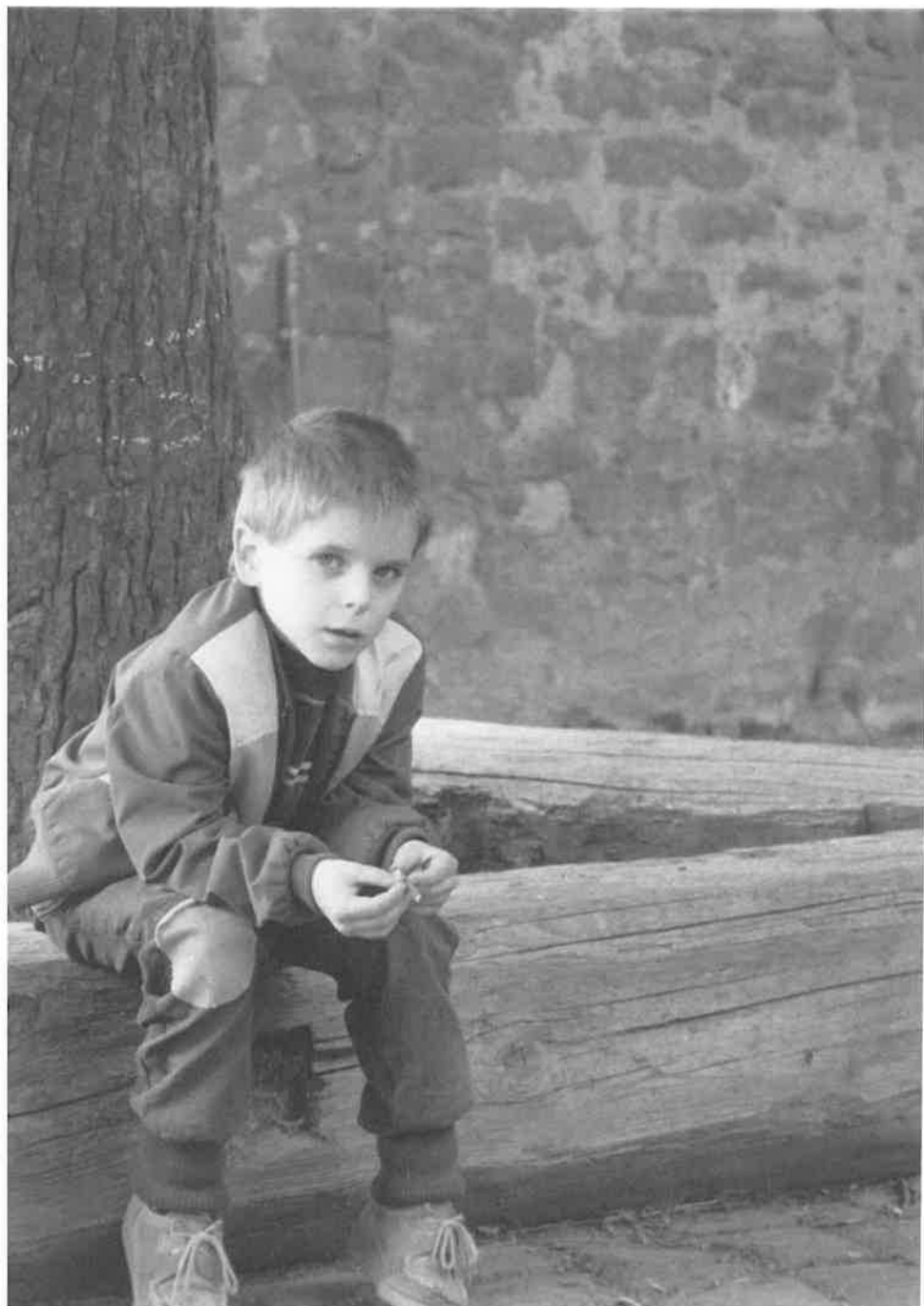
Børnenes måde at slutte logisk på fej-

ler ikke noget, kan vi med glæde konstatere. Men det bliver nu mere kompliceret og nærgående at være forældre og opdragere.

Der er lige pludselig blevet meget stor afstand til forårsturen på erantistæppet.

Når børnene begynder i skolen, begynder en spændende tid for både børn og forældre. En helt ny verden åbner sig, når børnene begynder at læse og regne. Men da bliver den gamle talemåde sand om ikke før: at små gryder har også ører. Og man kan tilføje: til tider endda meget store ører. Hvad der bliver vist og sagt i fjernsynet, alt hvad kammeraterne har hørt hjemme, og det vi som forældre taler

om af ulykker og forbrydelser, vi har læst om, ja, dét suger børnene til sig. De gør det ikke mindst, hvis der i begivenhederne optræder børn på deres egen alder.

Sideløbende hermed optager det børnenes tanker, hvordan alting er blevet til fra allerførste færd. Så snart de opdager, at man kan tale om noget, der hedder Gud, får de dermed en hjælp til at bringe orden i deres verdensbillede. Børn kender ikke til blufærdighed, når det gælder om at turde tale om Gud. »Det skulle vel ikke være mere umuligt, at Gud er til, når nu så meget andet findes« – er børns holdning. Derfor spørger de også: »hvorfor kan Gud ikke bare sige, at de skal

holde op med at lave krig, de som gør det?« – Som forældre kan man i øjeblikket egentlig kun give børnene ret. Det skulle vel ikke være så vanskeligt for den, der har skabt erantis og krukus!

Der sidder vi så med alle vore talenter, og det er nu, de skal bruges! Her hjælper ingen letkøbte og smarte forklaringer ELLER bortforklaringer. Vi må erkende, at med hensyn til tilværelsens store spørgsmål er vore børn nu blevet jævnaldrende med os. Deres spørgsmål er vigtige og vedkommende og stiller krav til os om at blive gennemdrøftet. Den bedste begyndelse er at vise og fortælle sine børn, at vi kender til og har nogle af de

samme tanker, som de har.

Når vi som forældre vil lære og vise vore børn, at Gud ER god, og verden ER god, må vi vise dem, at de er en del af verden. Det letteste ville være, hvis man kunne udpege nogle personer, som havde skylden for alt det onde, som sker i verden. Den fremgangsmåde er da bestemt heller ikke ukendt i børneopdragelsen, men den har vist aldrig ført til andet end had og snæversyn.

Børnene skal have at vide, at Gud har skabt verden som god. At alt dét, børnene kender som godt og holder af, at det stadigvæk er godt, og at de sikkert heller ikke vil kunne finde noget menneske i hele verden, som ikke mener der samme som dem; -selv det menneske, som andre regner for ondt, vil sandsynligvis mene det samme.

Men derefter skal de have at vide, at Gud har skabt alle mennesker med mange forskellige evner. Med de evner kan vi gøre godt og ondt. Det er lagt over til hvert eneste menneske at vælge, hvordan man vil bruge sine evner. Til gengæld har Gud aldrig lagt skjul på, hvad der er hans mening med os og verden. Meningener, at viskal bruge alt, hvad der findes på jorden, bruge vore hænder og hoveder, udtænke og forme, men det skal gøres sådan, at der bliver plads til alle, og sådan at vi ikke ødelægger alt det, vi har fået et arbejde med.

Der er dét, der er meningen, og det har Gud vist så mange gange, ikke mindst med alt det, Jesus fortalte og gjorde, mens han gik på jorden. Men ligeså sikkert er det, at Gud ikke går ind i hver enkelt situation for at tvinge nogen til noget. Det eneste, der kan få mennesker til at opgive og forhindre det onde, er kærlighed og frivillighed. Det har Gud understreget utallige gange gennem historien ved evangeliets betydning for mennesker i generation efter generation... Det er da også en erfaring, som vi selv gør mange gange i vores liv: Det, vi gør frivilligt, af kærlighed og lyst, det er dét, vi virkelig går ind for og er dét vi vil lægge vore kræfter i.

Fra Vorherres side er der aldrig blevet lagt skjul på, at det er sådan at være menneske, og det må vi heller ikke skjule for vore børn. Verden er skabt god, og den behøver ikke ende som ond. Hvordan det skal gå er fuldstændig op til os. Det er nødvendigt, at vi foretager valg og gør en indsats dagligt.

Inge Bastkær

Litteraturliste

Behrendt, Anita

Påskebogen

Det danske Bibelselskab, 1984

Fra 6 år

Butterworth, Nick

Den kostbare perle

Huset på klippen

De to sønner

Det fortabte får

Scandinavia, 1987

Ill. af Mick Inkpen

Å 8 sider

Fra 3 år

Butterworth, Nick

Rævens historie (Jesus bliver født)

Kattens historie (Jesus til bryllup)

Musens historie (Jesus og stormen)

Skadens historie (Jesus og Zakæus)

Unitas, 1988

Ill. af Mick Inkpen

26 sider

Fra 4 år

Bødker, Cecil

Maria fra Nazaret

Gyldendal, 1988

Ill. af Bengt Arne Rønnerström

62 sider

Fra 8 år

Campbell, Dr. Ross

Elsker I mig?

Scandinavia, 1982, 4. opl. 1986

124 sider

Til forældre

Erngaard, Karen og Plum, Ruth

(dansk bearbejdelse)

Fadervor

Min ven Jesus

Niels Steensens, 1980

Ill. af Ferelith Eccles Williams

Å 32 sider

Fra 6 år

Lewis, C. S.

Løven, heksen og garderobeskabet

(del af serie)

Borgen, 1982

Ill. af Pauline Baynes

174 sider

Oplæsning fra ca. 6 år

Lollike, Hans Verner

En snakkebog

Unitas, 1980

Ill. af Birger Severin

47 sider

Fra 3-7 år

Melin, Margareta

Jeg vil tale med Gud

Aros, 1976

Ill. af Marianne Nordström

64 sider

Fra 4 år

Møllehave, Johannes

De hellige tre konger (1982)

Den barmhjertige samaritaner (1983)

Noahs ark (1981), Jonas (1981)

Lindhardt og Ringhof

Ill. af Poul Holck

40 sider

Oplæsning fra 5 år

Neeves, D'reen

MC-pegebøger

Godmorgen

Godnat

Mine venner

Min familie

Materialecentralen, 1989

10 sider

Fra 1-4 år

Nissen, Preben

Dramatiseret bibelhistorie for børn

Felix, 1987

8 stk. kassettebånd

Fra 8 år

Pedersen, Michael

(Dansk bearbejdelse)

Min første billedbibel

1. Det gamle Testamente (1988)

2. Det nye Testamente (1989)

Materialecentralen

Ill. af Letizia Galli

192 sider

Fra 3 år

Petri, Birgitta

Når børn spørger . . .

Mor, hvor gammel er Gud?

Aros, 1974

Ill. af Bjørn Krab-Johansen

48 sider

Til forældre

Pontoppidan, Morten

Bibelske historier fortalt for børn

Gyldendal, 8. udg. 1977

(optryk af 1909-udg.)

272 sider

Oplæsning fra 5 år

Rypdal, Marit

Min kirkebog

Lohse, 1982 (1. udg. 1972)

Ill. af Kerstin Frykstrand

62 sider

Fra 4 år

Seidelin, Anna Sophie

Hjemmenes Billedbibel

Ill. af Janusz Grabianski

476 sider

Oplæsning fra 5 år

*Udvalget vedrørende materialer til
det kirkelige børnearbejde*

**Den kristne Børnelærdom for børn
i hjem og kirke**

i kommission hos Materialecentralen,
1979-89

Å 36 sider

Skabelsen, A. Auken og

E. A. Nielsen

Vi holder jul, Allan Plough Sørensen

Jesus møder mennesker I,

Jens Markussen

Jesus møder mennesker II,

A. L. & Elith Olesen

Vi holder påske, Anne Birgitte

Villadsen

Vi fejrer pinse, Gynther Meede

Mennesker i verden,

Benneth Østergaard Petersen

Fadervor, Helge Lundblad

Til hvert hæfte er der 8 arbejdsark

Fra 6 år med voksne

Vesey, Susan

Min egen julebog

Scandinavia, 1988

Ill. af Ruth Owers

32 sider

Fra 5 år

SÅDAN GØR VI

for at holde
kontakt med
dåbsfamilier

Menighedsrådet har blandt sine mange udvalg også et »Børneudvalg« bestående af 4 personer – 3 valgte + sognepræsten. Det udvalg har som én af sine opgaver at aflevere en hilsen på 1-, 2-, 3-, 4- og 5-årsdagen for dåben til alle børn, der 1) er døbt i Sct. Povls Kirke og 2) stadig bor i sognet.

Hvert år i april måned udarbejder præsten en liste efter kirkebogen over alle de børn, der skal have besøg i det kommende år – og han fordeler børnene på alle 4 udvalgsmedlemmer – underskriver selv samtlige hilsener og fordeler så hilsenerne med kuverter til udvalgsmedlemmerne, idet hvert udvalgsmedlem beholder »sine børn« fra år til år – og kommer der flere børn til i en af de familier, vi i forvejen besøgte, bliver det det samme udvalgsmedlem, der kommer dér.

Når ordningen til maj 1989 er fuldt udbygget med op til 5-årsdagen for dåben, skal der i sognet besøges 110-120 dåbsbørn – d.v.s. i gennemsnit højst 30 børn pr. udvalgsmedlem. Det klarer vi, selv om vi lægger vægt på, at hilsenen skal afleveres personligt på barnets adresse på selve dagen.

Når først det indledende administrative arbejde er gjort af præsten i april, og arbejdet er fordelt – drejer det sig kun om et besøg ca. hver 14. dag pr. udvalgsmedlem – og det har vi ingen problemer med.

Sognepræst
Jørgen Trihøj, Povlsker

I Grenaa sogn har vi en frivillig, der fører kartotek over alle døpte og sender dem en dåbshilsen på dåbsdagen i de første 5 år. I Hammelev og Enslev sogne er det en fra menighedsrådet, der sørger for, at dåbshilsenerne bliver sendt ud, så de kommer til dåbsdagen. Når jeg har dåbsforældre til orientering om dåben, så taler jeg også med dem om disse dåbshilsener og fortæller dem om, at det er en støtte for dem, når de skal fortælle deres barn om kristendom, og at de også på den måde bliver mindet om dåbsdagen. For de forældre, der allerede har fået et barn døbt og modtager en sådan hilsen, får jeg anledning til at spørge, om de modtager en dåbshilsen fra menigheden og igen at understrege, at hilsenen er tænkt som en støtte til dem, når de vil give barnet del i, hvad dåben betyder..

Sognepræst
Arnold Østergaard-Frandsen

I Christianskirken i Lyngby får alle døpte børn en hilsen på 1.-2.-3. og 4-årsdagen for deres dåb.

Hos os døbes 30-40 børn om året og kordegnen, undertegnede og postvæsenet tager sig i fællesskab af dåbspjecerne.

Kordegnen fører lister over dåbsbørnene med de nødvendige data, hvorefter jeg tager over.

Sammen med dåbspjecerne sender vi et brev til forældrene samt evt. tryksager om legestue, familieaftner o.l. Alt dette + kuverter og frimærker ligger hos mig.

Ca. hver 2.-3. måned bruger jeg et par timer på at gøre forsendelserne til dåbsbørn på 4 årgange klar. Skrive kuverter, fylde og lukke dem og forsyne dem med dato øverst i højre hjørne. Det er praktisk at have en stak breve liggende, så er det kun at forsyne dem med frimærke, den rette dato og afsende dem.

Godt organiseret er det at sende disse hilsener ud enkelt og ikke særlig tidskrævende, og jeg tror, det er meget værdifuldt, at unge familier får det håndslag og den hilsen fra kirken, som en dåbshilsen er.

Doris Larsen

DÅBSLYS

At bruge dåbslys ved selve dåben er en smuk skik. Man kan f.eks. købe dåbslys hos AROS, – et jættelys i en smuk gaveæske.

Uden på æsken kan man udfylde med den døptes navn og dåbsdato og sted. Med æsken følger en kort vejledning til forældrene. Jeg synes, der godt må stå noget på selve lyset også og har derfor fundet ud af, at man godt kan skrive med en almindelig sprit-tusch: »Dåbslys for Annette« nederst, på højkant.

Efter dåben tænder præsten lyset ved et af kirkens lys og overrækker det til forældrene; evt. kan forældre- og fadertiltalen udgå fra den smukke symbolik, som ligger i det levende lys, der nu er blevet tændt. Endvidere har Johannes Johansen skrevet en smuk salme, som kan bruges som dåbsvers: »Gud, som tændte lys i verden«, nr. 23 i Salmer & kirkeviser.

Sognepræst
Finn Dyrhagen, Vipperød

Her er et eksempel på et af de breve, man fra Christianskirken vedlægger sine dåbshilsener:

Kære forældre!

Hjertelig tillykke med jeres barns 1-års dåbsdag.

Der er nu gået et år, siden jeres barn blev døbt i Christianskirken. Vi håber, det trives godt og er jer til stor glæde.

Vi vil gerne minde om dåbsdagen. Det er en dag, der bestandig skal sige os, at vi er Guds børn, og vi vil gerne pege på det fælles ansvar, vi har for at lade vore døpte børn få at vide, hvor stor en rigdom, der ligger i at være Guds barn.

Vedlagte dåbshilsen siger lidt om, hvad man som forældre kan gøre og hvilke hjælpemidler, der findes, når man vil fortælle sine børn om Gud. I kirkens forhal har vi altid en righoldig udstilling af børnebøger til dåbsoplæring.

Vi vil også gerne indbyde til børnegudstjeneste.

I er altid velkomne i kirken og sognegården, eller til en snak med præsterne.

Med venlig hilsen
På Christianskirkens vegne

NYE BØGER OG MATERIALER

Normkrise og holdningsdannelse Samarbejdsmuligheder i forholdet folkeskole – folkekirke

Rapport fra det religionspædagogiske seminar i Løgumkloster, april 1988. Rapporten kan rekvireres gratis fra Materialecentralen.

Rapporten indeholder 6 foredrag, der alle behandler værdikrisen blandt børn og unge, sådan som denne krise kan anskues ud fra en kirkelig og en skolepædagogisk synsvinkel.

Domprovst Søren Lodberg Hvas lægger ud med overvejelser med titlen »Folkekirkens møde med normkrisen hos børn og unge«. Folkekirkens møde med denne krise indebærer ifølge Lodberg Hvas et samfundskritisk element, nemlig en kritik af det samfund, som prioriterer børns og unges livsbetingelser så lavt, som tilfældet er. Han gør stærkt og kraftigt op med vores neutrale holdning til værdierne, vores valenhed over for etiske spørgsmål, vores »du-må-selv-vælge-holdning«. Denne holdning er blevet til et blodløst spøgelse, som i virkeligheden er en forrådelse af den opvoksende generations behov for at få svar. Kirkens pligt til at være holdningsdannende udspringer slet og ret af dåben. Professor K.E. Bugge giver i sit foredrag en analyse af en dansk moralundervisnings muligheder og problemer. En sådan undervisning lægger iflg. Bugge op til et tværfagligt samarbejde og en god pædagogisk mulighed for skolen til at være etisk bevidstgørende.

Docent Erwin Cox anskuer det samme emne ud fra den engelske skolesituation, en situation, der i høj grad er præget af en religiøs og etisk pluralisme.

Endelig giver lektor Hans Vejleskov et bud på en psykologisk indfaldsvinkel, og amtsskolekonsulent Viggo Witt-Hansen bruger oplysningsbegrebet til at understrege nødvendighe-

den af mere viden om kristne og etiske emner som basis for også at opdrage til bevidsthed og holdning.

Rapporten slutter med et dobbelt foredrag af religionslærerforeningens formand, Mette Strøm, og sognepræst Kaj Mogensen om samarbejdsmulighederne kirke og skole med særligt henblik på kristendomsundervisningen.

Henning Nørhøj

Tillykke med dagen Et konfirmationshæfte af Eberhard Harbsmeier.

Materialecentralen 1988 20 s. kr. 25.-
KFUM/K og andre organisationer har gennem tiderne udgivet hæfter til konfirmationsdagen. Sammen med Materialecentralen har Eberhard Harbsmeier nu udgivet et hæfte, der på få sider giver konfirmanden et indtryk af konfirmationen før og nu, konfirmationen som fest i dag. Og det hele rundes af med nogle konfirmanders udtalelser om, hvad de lærte. Et hæfte som er nemt og ligetil og derfor en god hilsen fra præsten til de unge på konfirmationsdagen.

HN

Kirkefondets Sogn og Samfundsudvalg har startet udgivelsen af en ny skriftserie under titlen
DEL MED ANDRE.

Skriftserien kommer til at bestå af en række tematiske hæfter, der både kan fungere hver for sig – f.eks. til studiekredsbrug og som tilsammen vil komme til at udgøre en helhed til belysning af menighedsliv, menighedsopbygning og forholdet mellem kirke og samfund.

Første hæfte i serien er udkommet under titlen:

Glæden ved at være sammen

Dette hæfte handler om sammenhængen mellem kirke og samfund, og om den påvirkning, vi alle er udsat for m.h.t. livsanskuelse og livsstil. Og den giver bud på, hvordan kirkens svar kan udformes i forhold til denne udfordring.

Om dette emne indleder rektor Gerhard Pedersen hæftet i en artikel »Folket søger en kirke«. Yderligere bringes der eksempler på, hvordan nogle tyske og amerikanske menigheder forsøger at være til rådighed for mennesker i deres konkrete sammenhæng.

Hæfterne kan købes enkeltvis til en pris af 30 kr. pr. stk. En enkelt samlemappe koster 20 kr.

Abonnement på fire numre plus samlemappe og porto koster 120 kr.

Bestilling kan ske hos
KIRKEFONDET, Pile Allé 3, 2000
Frederiksberg. Tlf. 01 23 33 55.

FILMBIBELEN NU 4 NYE AFSNIT

NT 8, Sennepskornet, Lukas 12-13.

NT 15, Opstandelse og Himmelfart,
Lukas 23,50-24.

GT 5, Rebekka, 1. Mos. 23-25.

GT 6, Esau og Jakob, 1. Mos. 25-28.
16 mm, 8 mm og VIDEO.

Ring efter katalog!

MATERIALECENTRALEN

01 24 92 50

05 93 00 55

RETRÆTEHUS

Det økumeniske Center har taget et nyt »retrætehus« i brug. Huset ligger gemt i nogle skovklædte bakker uden for landsbyen Sdr. Vissing mellem Brødstrup og Gl. Rye. Det indeholder fællesrum, andagtsrum og 10 værelser. Det økumeniske Center har allerede en årrække arrangeret retræter, dvs. ophold i stille, naturskønne omgivelser over en weekend eller 3-4 dage, hvor man lægger afstand til de daglige pligter og vender blikket mod tilværelsens mening i lyset af Guds ord.

Det sker med et meget enkelt program præget af bibeloplæg og regelmæssig andagt og gudstjeneste. Der er tale om en gammel kristen tradition, som har fået ny aktualitet i lyset af samfundets voksende tempo og hurtige udvikling.

Program kan fås ved henvendelse til
Det økumeniske Center
Kløvermarksvej 4, 8200 Århus N –
Tlf. 06 16 26 55

Årets gave til store og små

Teksterne er udvalgt med specielt sigte på børn og unge.

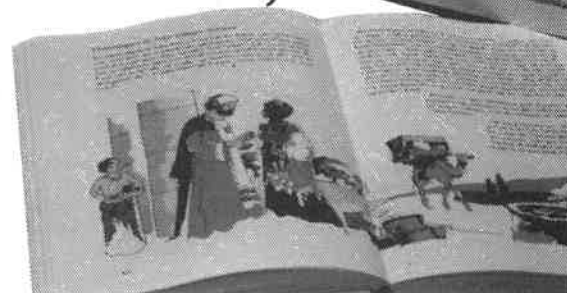
Målet har været at give børn og unge et positivt møde med Bibelens fortællinger.

Gennemillustreret med over 160 tegninger i sort/hvid og farve.

Bibelen for børn og unge hører hjemme i familien, børnehaven, skolen og i konfirmandundervisningen.

344 sider. Indb.

120,-

Til børnearbejdet eller konfirmationsundervisningen

48 sider med store farveplancher.

På en enkel og spændende måde fortælles beretningen om tilblivelsen af verdens mest solgte bog.

Pris 128,00 kr.

Kan købes hos :

MATERIALECENTRALEN 01 24 92 50

Frederiksberg Allé 10 A, 1820 Frederiksberg C. Åben mandag til fredag kl. 10-16.

Kirkens Undervisning

tidsskrift for medarbejdere

Udgives af EPS,
Evangelisk Pædagogisk Samvirke, som er
en sammenslutning af en række folkekir-
kelige organisationer, der er involveret i
kirkens forkyndelse og undervisning.

Medlemmer af EPS:

Danmarks folkekirkelige søndagsskoler
og børnegudstjenester. Dansk Bibelsko-
le. Dansk Missionsråd. De Samvirkende
Menighedsplejer. Det danske Bibelsel-
skab. Diakonhøjskolen, Diakonissestif-
telsen. FDF/FPF. KFUK-spejderne i
Danmark. KFUM/KFUK i Danmark.
KFUMs Idrætsforbund i Danmark.
KFUM-spejderne i Danmark. Kirkelig
Forening for den Indre Mission i Dan-
mark. Kirkefondet. Kirketjenesten i
Danmark. Kristelig forældre- og lærer-
forening. Menighedernes Daginstituti-
oner. Religionslærerforeningen. Sam-
menslutningen af Indre Missions skoler.
Unge Hjem Bevægelsen i Danmark.

Redaktion

Henning Nørhøj (ansv.h.), Lis Bisgaard,
A. M. Boile Nielsen og Per Melhof

Abonnement (henvendelse til MC)

Årsabonnement (4 numre) kr. 100,-

Fællesabonnement (6 eks. eller flere til
samme adresse) à kr. 85,-

Løssalg kr. 30,-

Giro 8 05 53 51

Adresseændringer

bedes meddelt Avispostkontoret.

Husk ved alle henvendelser at opgive
abonnementsnummeret, som står opført
sammen med adressen på bladets bagsi-
de.

MATERIALECENTRALEN

– et religionspædagogisk center

Materialecentralen er en selvejende insti-
tution, der arbejder med støtte fra Evan-
gelisk Pædagogisk Samvirke, Religions-
lærerforeningen og Dansk Bibelskole.
Materialecentralens formål er at være til
rådighed for såvel hjem, kirke og skole,
hvad angår dåbsoplæring og kristendoms-
undervisning.

- Udstillinger, kataloger og pædagogisk
vejledning.
- Udlejning af film, dias og bogkuffer-
ter.
- Salg af bøger og AV-materialer.

Materialecentralen

Frederiksberg Allé 10 A

1820 Frederiksberg C

Telefon 01 24 92 50 (kl. 10-16)

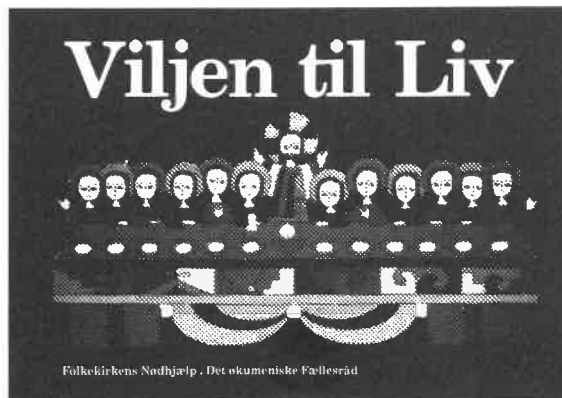
Tryk:

S. M. Olsens Bogtrykkeri, Holbæk.

ISSN 0900-1433

Reserveret til postvæsenet

MATERIALER OM LATINAMERIKA

Lad livet gro – idéhæfte – kr. 30,-

- Hvordan organiseres en Latinamerikadag?
- Hvordan kan børn og unge arbejde med temaet »Viljen til liv«?
- Hvilke materialer findes der om Latinamerika?
- Hvad kan vi lære af Latinamerika?
- Hvordan skaber vi venskabskontakter?
- Hvordan støttes kampen for menneskerettighederne?
- Hvordan kan vi arbejde med Bibelen på en ny måde inspireret af erfaringer fra Latinamerika?
- Hvordan kan vi handle på en ny måde med Latinamerika?

Livets fest – kr. 30,-

Latinamerikanske kirker og basismenigheder har udviklet et rigt liturgisk liv, hvori de for-
ener hverdag og gudstjeneste. Men elementer herfra vil også kunne anvendes i en dansk
sammenhæng. I hæftet »Livets fest« findes en samling tekster oversat til dansk lige fra en
hel salvadoransk bondemesse til enkelte bønner, salmer og bekendelser.

Monica, Paula og Elsa – kr. 98,-

– om Argentinas forsvundne børn. Eva Rasmussen har skrevet en fængslende og dramatisk
dokumentarisk bog om historien bag mødrene og bedstemødrene på Plaza de Mayo i Bu-
enos Aires i Argentina. Bogen beskriver deres kamp for at finde savnede familiemedlemmer
– en historie om sammenhold, fantasi og tro på, at livet er større end døden.

Kassettebånd – kr. 30,-

5 korte interviews med danske kirkefolk, der har besøgt Latinamerika (pastor Lars Tjalve, for-
stander Helga Kolby Kristiansen, stud. teol. Jørgen Thomsen) og mennesker, der bor i Lati-
amerika (Christian og Inaz på 13 og 15 år i Bolivia; Laura og Victor i Chile). Samtalerne giver
igennem konkrete historier et indblik i levevilkår i Latinamerika.
Der medfølger arbejdsark til brug for arbejde med unge mennesker.

Plakat – kr. 10,-

Plakaten for kampagnen, motivet er som ovenfor, fås i størrelsen 40x60 cm.

Folkekirkens Nødhjælp
Sankt Peders Stræde 3
1453 København K
tlf. 01 15 28 00

Det økumeniske Fællesråd
Nørregade 11
1165 København K
tlf. 01 15 59 27